

ΑΕΙ Πειραιά Τεχνολογικού Τομέα
Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

(Κατεύθυνση : Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων)

Πτυχιακή Εργασία

Τίτλος Εργασίας: «Οι σύγχρονες τάσεις του διαπολιτισμικού management στον τουρισμό και οι προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα »

Φοιτητές

Αντωνίου Αντώνιος, Α.Μ. 147
Μπιρμπιλοπούλου Ευαγγελία, Α.Μ. 568

**Επιβλέπων
Καθηγητής**

Κονιόρδος Μιχαήλ

Ημερομηνία υποβολής : Ιούνιος 2018

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αρχικά, η εργασία αυτή ασχολείται με τις σύγχρονες τάσεις του διαπολιτισμικού management στον τουρισμό. Έπειτα γίνεται ανάλυση του τουριστικού management διεθνώς. Γίνεται εκτενής αναφορά στις θρησκείες και τον τρόπο που επηρεάζουν τον πολιτισμό.

Ασχολείται ουσιαστικά, με τον τουρισμό, το κίνητρο ισορροπίας εργασίας ζωής και τις πολιτισμικές μαύρες τρύπες.

ABSTRACT

Initially, this work deals with the modern trends of intercultural management in tourism and the challenges of the 21st century. Then there is an analysis of tourism management in international levels. There is an extensive reference to religions and how they affect culture.

This work deals essentially with tourism, the motivation of work life balance and cultural black holes.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	1
ABSTRACT.....	2
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγικές έννοιες.....	6
1.1 Τουρισμός.....	6
1.2 Διαπολιτισμικότητα.....	7
1.3 Πολιτισμός	7
1.4 Πολιτισμική ετερότητα.....	8
1.5 Παγκοσμιοποίηση	9
1.6 Όψεις του management	11
1.7 Διαπολιτισμικό management	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Κίνητρο-Ισορροπίας Εργασίας – Ζωής	14
2.1 Ορισμός του κίνητρου-ισορροπίας Εργασίας-Ζωής	14
2.2 Ινδουϊσμός	16
2.3 Τζαϊνισμός.....	17
2.4 Σικχισμός.....	18
2.5 Βουδισμός.....	20
2.6. Shinto	222
2.7. Χριστιανισμός	244
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Τουρισμός.....	30
3.1 Ιστορική αναδρομή τουρισμού.....	30
3.2 Χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος.....	31
3.3 Μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος.....	35
3.4 Η τουριστική ανάπτυξη και η σημασία της σε διεθνές και εθνικό επίπεδο	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Πολιτιστικές Μαύρες Τρύπες.....	40
4.1 Μαύρη τρύπα	40
4.2 ΠΜΤ ανά Χώρα	45
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	54

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας την παρούσα πτυχιακή θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συνέβαλαν τόσο στα πλαίσια υλοποίησης της παρούσας πτυχιακής εργασίας, όσο και συνολικά κατά τη διάρκεια των σπουδών μας. Θα θέλαμε πρώτα από όλα να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή κο Κονιόρδο για την ανάθεση και την επίβλεψη της πτυχιακής εργασίας μας, όπως επίσης και για την άψογη συνεργασία και καθοδήγησή του καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης αυτής.

Θα θέλαμε ακόμη, να ευχαριστήσουμε τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής και όλους τους διδάσκοντες τους τμήματος για τις γνώσεις που μας προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια.

Τέλος, καθώς με την εργασία αυτή ολοκληρώνονται και οι προπτυχιακές μας σπουδές ως φοιτητές θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειές μας για την αμέριστη στήριξη που μας παρείχαν όλα αυτά τα χρόνια.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο, η εργασία ασχολείται με τον τουρισμό, την διαπολιτισμικότητα, τον πολιτισμό, την πολιτισμική ετερότητα, την παγκοσμιοποίηση, τις όψεις του management αλλά και το διαπολιτισμικό management.

Στην συνέχεια, στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρεται το κίνητρο αλλά και η ισορροπία εργασίας – ζωής. Αναλύονται ο ορισμός του κίνητρου - ισορροπία εργασίας – ζωής, τα θέματα των Hindu στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή, όπως επίσης τα θέματα στον Τζαϊνισμό, το Σικχισμό, το Βουδισμό, το Shinto, αλλά και το Χριστιανισμό.

Στο τρίτο κεφάλαιο ασχολούμαστε με τον τουρισμό και την πορεία του τουρισμού μέσα στα χρόνια. Επίσης με τα χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος, το μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος, την τουριστική ανάπτυξη και τη σημασία της σε διεθνές και εθνικό επίπεδο.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, αναφερόμαστε στις Πολιτιστικές Μαύρες Τρύπες, αλλά και τις ΠΜΤ ανά Χώρα.

Τέλος, αναφέρονται τα συμπεράσματα και η βιβλιογραφία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγικές έννοιες

1.1 Τουρισμός

Ο τουρισμός ως έννοια ετυμολογικά προέρχεται από τη γαλλική λέξη «tour» που μεταφράζεται ως μετακίνηση με επιστροφή, καθώς και από την αγγλική λέξη «touring» που σχετίζεται με την επίσκεψη των ανθρώπων σε αξιοθέατα. Κατά μια άλλη άποψη, ο τουρισμός προέρχεται από την λατινική λέξη «torrare» που σημαίνει τόνος ή κύκλος, δηλαδή κίνηση γύρω από έναν άξονα ή από ένα σημείο. Σύμφωνα με αυτή τη προσέγγιση, θεωρώντας ότι ένα σημείο πάνω στον κύκλο αντιπροσωπεύει ένα σημείο εκκίνησης, που είναι και σημείο άφιξης όμως, ο τουρισμός περιγράφει ένα ταξίδι με επιστροφή, δηλαδή ουσιαστικά μια πράξη αναχώρησης και επιστροφής στο αρχικό σημείο όπου ξεκίνησε ο τουρίστας. (Theobald , 2005)

Σύμφωνα με ένα διαφορετικό ορισμό που έχει δοθεί για την έννοια του τουρισμού, ο τουρισμός είναι « το σύνολο των φαινομένων και των σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού σε κάποιον προορισμό καθώς και η διαμονή των μη μόνιμων κατοίκων σε αυτόν, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα διαμένουν μόνιμα εκεί και δεν έχουν σκοπό να αναπτύξουν κάποιου είδους κερδοσκοπική δραστηριότητα». (Ηγουμενάκης, et al., 1999)

Ουσιαστικά, ο τουρισμός συνιστά ένα σύνθετο φαινόμενο που δεν επικεντρώνει μόνο στην οικονομική του διάσταση αλλά αγγίζει ένα αρκετά μεγάλο αριθμό πτυχών. Πρόκειται για μια βιομηχανία η οποία βρίσκεται σε διαρκή ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο, δημιουργώντας πολλαπλά οφέλη για τις περιοχές στις οποίες αναπτύσσεται. (Jafari , 2000)

1.2 Διαπολιτισμικότητα

Με την έννοια της διαπολιτισμικότητας μπορεί να εννοηθεί το χαρακτηριστικό του συγκερασμού των δύο πολιτισμών στο ίδιο άτομο ή στο ίδιο σύνολο ατόμων. (Χατζησαββίδης, 2001) Η διαπολιτισμικότητα είναι μια σύνθετη λέξη, προέρχεται από την πρόθεση δια (δια μέσου, εξ ολοκλήρου) και εκφράζει αλληλεπίδραση, αλλαγή, υπερνίκηση των εμποδίων, αμοιβαία συνεργασία και από τον λέξη πολιτισμός, που σημαίνει αναγνώριση των αξιών, των τρόπων ζωής και σχετίζεται με τις σχέσεις που αναπτύσσουν τα άτομα και οι κοινωνίες μεταξύ τους. Με την διαπολιτισμικότητα νοείται μια κατάσταση σύμφωνα με την οποία το άτομο ζει σε μια κοινωνία δεχόμενο πολιτισμικές επιρροές από άτομα τα οποία έχουν διαφορετική πολιτισμική προέλευση, εκφράζοντας ορισμένες πολιτισμικές διαφορές. (Μάρκου, 1995)

1.3 Πολιτισμός

Η λέξη πολιτισμός προέρχεται από την αρχαία λέξη «πόλις», όπου κατά την αρχαιότητα χρησιμοποιούνταν για να περιγράψει την έννοια της «διοίκησης της πολιτείας», ενώ στην νεοελληνική γλώσσα έκανε την εμφάνισή της κατά την διάρκεια του 18^{ου} αιώνα από τον Αδαμάντιο Κοραή προσπαθώντας να ερμηνεύσει την έννοια της γαλλικής λέξης «civilization». Στα επόμενα χρόνια έως και σήμερα η έννοια «πολιτισμός» σχετίζεται με το σύνολο των υλικών, των πνευματικών και τεχνικών επιτευγμάτων και επιδόσεων, που προέρχονται ως αποτέλεσμα των δημιουργικών δυνάμεων και των ικανοτήτων του ανθρώπου, ενώ μπορεί να εκφραστεί ιστορικά στους τύπους και στις μορφές της οργάνωσης και της δράσης της κοινωνίας καθώς και κατά την δημιουργία πνευματικών, αλλά και υλικών αξιών. (Γκόβαρης, 1999)

Κατά μια άλλη άποψη, «ο πολιτισμός σχετίζεται με την αλληλεπίδραση των ανθρώπων και έχει ως αποτέλεσμα την μάθηση, η οποία δύναται να συσσωρευτεί, να αφομοιωθεί καθώς και να μεταδοθεί». Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι ο πολιτισμός αφορά τις κοινωνικές σχέσεις και τα υλικά αντικείμενα, ενώ εκδηλώνεται μέσα από

την κοινωνική ταυτότητα του ατόμου. Τόσο ο πολιτισμός, όσο και η ταυτότητα, αλληλεπιδρούν μέσα από τα πρότυπα συμπεριφοράς, τις γνώσεις καθώς και τις αξίες, οι οποίες έχουν αποκτηθεί και μεταδοθεί από γενιά σε γενιά. Επομένως, στην έννοια του πολιτισμού, εντάσσονται όλα τα πνευματικά και υλικά επιτεύγματα ενός λαού, όπως είναι τα ήθη, τα έθιμα, οι κοινωνικές δομές καθώς και οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και έτσι με αυτά τα στοιχεία μπορεί και χαρακτηρίζεται ο κάθε πολιτισμός και διαφοροποιείται. (Γεωργογιάννης , 1999)

Ο πολιτισμός χρησιμοποιείται από κοινού από τα μέλη μιας ομάδας ανθρώπων και ορισμένες φορές μπορεί να προσδιορίσει την ιδιότητα των μελών μιας ομάδας. Συνεπώς, οι πολιτιστικές προτιμήσεις δεν θεωρούνται κοινές για όλους τους ανθρώπους αλλά ούτε και εντελώς προσωπικές, καθώς συνήθως οι προτιμήσεις αυτές εκφράζουν ένα σύνολο ατόμων τα οποία αποτελούν μια ομάδα, παρόλο που ορισμένες φορές δεν εκφράζονται από το σύνολο των μελών της ομάδας. Επιπλέον, ο πολιτισμός είναι μια έννοια η οποία κατακτάται μέσω της συμμετοχής σε μια ομάδα ή σε μια κοινότητα. Ο πολιτισμός λαμβάνοντας τη μορφή κανονιστικής κοινωνικής συμπεριφοράς, μαθαίνεται από τους πιο μεγάλους ηλικιακά, από τους καθηγητές, από τις εμπειρίες και τα βιώματα που λαμβάνει κάποιος. Το άτομο υιοθετεί αξίες, ιδέες και συμπεριφορές παρατηρώντας τον τρόπο που δρα και συμπεριφέρεται η οικογένειά του, τα άτομα μιας κοινότητας κτλ. Επιπλέον, είναι γεγονός ότι πλήθος έμφυτων πεποιθήσεων, αξιών και προτύπων κοινωνικής συμπεριφοράς εξηγούνται μέσω της πολιτιστικής εκπαίδευσης και της κοινωνικοποίησης. (Swidler , 1986)

1.4 Πολιτισμική ετερότητα

Με την έννοια της ετερότητας νοείται η έλλειψη ομοιότητας αναφορικά με τις ιδιότητες ενός ατόμου ή αντικειμένου σχετικά με το είδος, την θέση, την τάξη κτλ. Ουσιαστικά η ετερότητα αφορά « το πλήθος των διαφορετικών μορφών με τις οποίες μπορεί να εμφανιστεί κάτι, πέρα από την ατομική, την κοινωνική, την εθνική ή άλλη ταυτότητα». (Κυπριανού , 2011)

Σχετικά με την αλληλεπίδραση των πληθυσμών, οι μορφές της πολιτιστικής ετερότητας σχετίζονται με ομάδες ατόμων που ζουν στο εσωτερικό μιας χώρας και

παρουσιάζουν πολιτισμικές διαφορές, γλωσσικές διαφορές και διαφορές που αφορούν την θρησκεία σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό, είτε με ομάδες ατόμων που εισέρχονται στη χώρα στα πλαίσια των μεταναστευτικών ρευμάτων, είτε λόγω μετακινήσεων για τουριστικούς λόγους. (Γκότοβος , 2002)

Στον χώρο του τουρισμού, οι πολιτιστικές διαφορές αφορούν τομείς όπως είναι η διατροφή, η μουσική, τα έργα τέχνης, η κοινωνική συμπεριφορά και μπορούν να αναγνωριστούν με ευκολία κατά τη διάρκεια της επίσκεψης ενός τουρίστα σε μια οποιαδήποτε χώρα. Ορισμένες άλλες πολιτισμικές διαφορές, όπως είναι τα συστήματα συγγένειας, ή οι κοινωνικές οργανώσεις καθώς και άλλες πρακτικές που απαντώνται σε καθημερινό επίπεδο βρίσκονται βαθύτερα στον πολιτισμό και απαιτούν βαθύτερη σχέση και μελέτη έτσι ώστε κάποιος να τα κατανοήσει και να τα ερμηνεύσει με ακρίβεια και σαφήνεια. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη ότι μια τουριστική επίσκεψη έχει μικρό χρόνο παραμονής, ο τουρίστας δεν μπορεί να κατανοήσει τις περισσότερες φορές με ακρίβεια τον πολιτισμό μιας χώρας υποδοχής, ενώ η ίδια η κοινωνία δεν μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί στις επιδράσεις των άλλων πολιτισμών. Έτσι, μπορούμε να πούμε ότι οι πολιτισμικές διαφορές συνιστούν χαρακτηριστικό της τουριστικής εμπειρίας, αφενός για τους ίδιους τους τουρίστες, αφετέρου δε για την κοινωνία υποδοχής. (Reisinger & Turner , 2003)

1.5 Παγκοσμιοποίηση

Ως παγκοσμιοποίηση νοείται η διαρκώς αυξανόμενη αλληλεξάρτηση, η ενσωμάτωση και η τριβή μεταξύ των ανθρώπων, των οργανισμών ή των εταιρειών σε διάφορα μέρη της υφελίου. Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η παγκοσμιοποίηση σχετίζεται με την διαρκή αλληλεξάρτηση των χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο μέσα από την αύξηση του όγκου αλλά και της ποικιλίας των διεθνών συναλλαγών, των αγαθών και των υπηρεσιών, μέσω της ελεύθερης ροής κεφαλαίων σε διεθνές επίπεδο καθώς και μέσα από τη διάχυση και μεταφορά της τεχνολογίας μεταξύ των οργανισμών και των κρατών. Ο βαθμός με τον οποίο αναπτύσσεται η παγκοσμιοποίηση σχετίζεται με τρεις παράγοντες που είναι ο ρόλος της μετανάστευσης

των ανθρώπων, το διεθνές εμπόριο, οι γρήγορες μετακινήσεις των κεφαλαίων καθώς και η ολοκλήρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών. (Gill, 2000)

Η ανάπτυξη της παγκοσμιοποίησης στηρίχθηκε στην διαρκή κινητικότητα των αγαθών σε διεθνές επίπεδο, στην κίνηση των χρημάτων, των πληροφοριών, των ανθρώπων, όπως και στην διαρκώς εξελισσόμενη ανάπτυξη της τεχνολογικής υποδομής που ενισχύει σημαντικά την κινητικότητα αυτή. Οι κυριότερες τάσεις της παγκοσμιοποίησης είναι οι ακόλουθες:

- Η ενδυνάμωση της πολυπολιτισμικότητας μέσα από την εξαγωγή της κουλτούρας παρόλο που ορισμένες φορές μπορεί να οδηγήσει σε αφομοίωση ή σε υβριδοποίηση.
- Η διαρκής αύξηση των ταξιδιών και του τουρισμού σε χώρες του εξωτερικού.
- Η διαρκής αύξηση της μετανάστευσης αλλά και της παράνομης μετανάστευσης κυρίως από τις υπανάπτυκτες χώρες προς τις δυτικές χώρες, αλλά και από τις φτωχότερες χώρες προς τις πλούσιες κυρίως του μορφωμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Η εξαγωγή και διάχυση τοπικών καταναλωτικών αγαθών, όπως είναι τα τρόφιμα, τα προϊόντα τεχνολογίας κτλ. σε άλλες χώρες. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι πολλά από αυτά προσαρμόζονται στις χώρες στις οποίες εισάγονται.
- Οι παγκόσμιες τάσεις της μόδας καθώς και η παγκόσμια μαζική κουλτούρα, όπως είναι για παράδειγμα το διαδίκτυο.
- Οι διεθνείς αθλητικές οργανώσεις.
- Η διαρκώς εξελισσόμενη ανάπτυξη παγκόσμιας υποδομής των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, η διασυννοριακή ροή των δεδομένων που γίνονται με τη χρήση του διαδικτύου, η ανάπτυξη των δορυφόρων επικοινωνίας, των υποβρύχιων συρμάτων με οπτικές ίνες, η ανάπτυξη της κινητής τηλεφωνίας κτλ.
- Η αύξηση του αριθμού και της πολυπλοκότητας των προτύπων που εφαρμόζονται σε διεθνές επίπεδο, όπως είναι τα πρότυπα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα πρότυπα ευρεσιτεχνίας κτλ.

- Η δημιουργία διεθνών θεσμών και φορέων, όπως για παράδειγμα το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. (Holton , 1998)

Μια βασική πτυχή της παγκοσμιοποίησης είναι η εστίαση που γίνεται στην παγκόσμια οικονομία. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το πολιτιστικό πεδίο συνιστά ένα βασικό κομμάτι στην ανάλυση και κατανόηση της παγκοσμιοποίησης, καθώς οι αλλαγές που συμβαίνουν στις σχέσεις των ανθρώπων και της κοινωνίας διαμορφώνουν τις αντίστοιχες επιρροές και στον πολιτισμό. Ως πολιτισμική ομογενοποίηση νοείται η τάση των ανθρώπων να έρθουν σε επαφή με πολιτισμούς έτσι ώστε να απορρίψουν τις διαφορές τους υπό την επίδραση που ασκεί η παγκοσμιοποίηση και έτσι να μπορέσουν να γίνουν περισσότερο όμοιες. Έτσι αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει απώλεια της πολιτιστικής ποικιλότητας και καθιέρωση ενός μόνο πολιτισμού, είτε μέσω της πολιτισμικής κυριαρχίας, είτε μέσα από την πολιτισμική ανάμιξη. (Appadurai, 1996)

Η πολιτισμική ομογενοποίηση μπορεί να προκύψει από ορισμένες αλλαγές που συμβαίνουν παγκοσμίως, καθώς τα άτομα συνιστούν μέλη μιας παγκόσμιας οικονομικής αγοράς και υιοθετούν τον καταναλωτισμό, ο οποίος έχει ως απόρροια την αμφισβήτηση των παραδοσιακών τρόπων διαβίωσης.

1.6 Όψεις του management

Η έννοια της διοίκησης επιχειρήσεων (management) έχει παρουσιάσει σημαντική εξέλιξη από το τέλος του 19^{ου} αιώνα, που πρωτοεφαρμόστηκε από τον F. Taylor, έως και σήμερα. Με βάση τις νεότερες απόψεις όπως είναι των συγγραφέων H. Koontz, C.O' Donnell, P. Drucker καθώς και άλλων, η έννοια της διοίκησης επιχειρήσεων εμπεριέχει στοιχεία της επιστήμης μα και της τέχνης, οι οποίες μπορούν και συμπληρώνουν η μία την άλλη. Στη σύγχρονη εποχή, το management θεωρείται η επιστήμη και η τέχνη που προσπαθεί να επιτύχει τους σκοπούς της επιχείρησης μέσα από τις λειτουργίες του προγραμματισμού, της οργάνωσης, της διεύθυνσης, του ελέγχου αλλά και του συντονισμού των ανθρώπινων, των φυσικών, των

χρηματοοικονομικών, των πληροφοριακών και των λοιπών διαθέσιμων πόρων, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. (Γεωργόπουλος , 2002)

Η διοίκηση της επιχείρησης ή ενός οργανισμού είναι υπεύθυνη για τα ακόλουθα:

- Τον προγραμματισμό/σχεδιασμό, όπου προσδιορίζεται από πριν τι πρέπει να κάνει η επιχείρηση, ενώ αποτυπώνονται οι μακροχρόνιοι σκοποί και αναλύονται εναλλακτικές στρατηγικές που έχουν ως στόχο την επίτευξή τους. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι στη σύγχρονη εποχή, οι μακροχρόνιοι σκοποί της επιχείρησης και οι εναλλακτικές στρατηγικές για την επίτευξή τους, προκύπτουν από τη μελέτη αφενός του εσωτερικού περιβάλλοντος, όπου εξετάζονται οι δυνάμεις και οι αδυναμίες, αφετέρου δε του εξωτερικού περιβάλλοντος, όπου εξετάζονται οι ευκαιρίες και οι απειλές.
- Την οργάνωση, όπου προσδιορίζεται ο τρόπος που θα πρέπει να συσχετιστούν και να προσαρμοστούν με τον κατάλληλο τρόπο οι διάφορες λειτουργίες της επιχείρησης, έτσι ώστε να μπορέσει να χρησιμοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους διαθέσιμους πόρους και να πετύχει τον σκοπό της.
- Τη διεύθυνση, όπου θα πρέπει να επιδείξει αποτελεσματικό χειρισμό, καθοδήγηση, συνεργασία και παρότρυνση στο ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης, έτσι ώστε να καταβληθεί η μέγιστη των προσπαθειών για την επίτευξη των σκοπών της.
- Το συντονισμό, όπου κατά το στάδιο αυτό γίνεται αξιολόγηση και στην συνέχεια αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών που παράγονται κατά την λειτουργία του ελέγχου. Ειδικότερα, αυτοπιστοποιούνται οι παράγοντες αλλά και οι δραστηριότητες που θα πρέπει να τροποποιηθούν έτσι ώστε να μπορέσουν να επιτευχθούν οι προκαθορισμένοι στόχοι. Έτσι, η πραγματοποίηση των αναγκαίων αλλαγών στις επιχειρηματικές δραστηριότητες καθώς και ο αποτελεσματικός συντονισμός όλων των επιμέρους διοικητικών υπηρεσιών και τμημάτων της επιχείρησης, μπορούν να συμβάλλουν έτσι ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι με τον βέλτιστο τρόπο. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι τα διευθυντικά στελέχη της επιχείρησης λαμβάνουν τις στρατηγικές αποφάσεις και αναθέτουν την λήψη των διαχειριστικών αποφάσεων στις μεσαίες βαθμίδες της ιεραρχίας και τις λειτουργικές αποφάσεις στις κατώτερες. (Kotler , 2000)

1.7 Διαπολιτισμικό management

Είναι γεγονός ότι στις μέρες μας υπάρχει διεθνοποίηση και στον χώρο του management, κάτι που γίνεται κατανοητό από το του νέο-εισαχθέντες εργαζομένους έως και τα υψηλόβαθμα στελέχη ενός οργανισμού ή μιας εταιρίας. Πολλά από τα στελέχη των επιχειρήσεων και των οργανισμών είναι αναγκασμένα να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους και τις δεξιότητες που κατέχουν σε άλλα κράτη τα οποία έχουν μια διαφορετική κουλτούρα και έναν διαφορετικό τρόπο σκέψης. Ο manager θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζει τις διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στις κουλτούρες των χωρών αυτών καθώς και να μπορεί να αναπτύξει τους κατάλληλους μηχανισμούς επίλυσης των προβλημάτων εν μέσω πολιτιστικής ποικιλομορφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Κίνητρο/Ισορροπία Εργασίας – Ζωής

2.1 Ορισμός του κίνητρου/ισορροπίας Εργασίας-Ζωής

Το κίνητρο/ισορροπία εργασίας-ζωής περιγράφει την έμφαση που δίνει ο άνθρωπος όντας μέλος μιας κοινωνίας για επιτεύγματα και την κοινωνική θέση που είναι απόρροια της σκληρής δουλειάς, σε σύγκριση με την εστίαση στον προσωπικό χρόνο και στις δραστηριότητες του ατόμου.

Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το κίνητρο/ισορροπία εργασίας- ζωής εστιάζει στην αξία που αφορά την πραγματική ισορροπία μεταξύ της εργασίας και της ζωής στα πλαίσια μια κοινωνίας. Οι κουλτούρες των ανθρώπων διαφέρουν μεταξύ της επαγγελματικής και της προσωπικής ζωής και παρουσιάζουν διαφορές ως προς τις αξίες, ως προς την σπουδαιότητα της εργασίας, καθώς και σε σχέση με τον προσωπικό χρόνο. Ακόμη, οι διαφορετικές αξίες ενισχύονται από τις πολιτικές των εταιρειών, των οργανισμών και των κυβερνήσεων, αναφορικά με τον χρόνο τον διακοπών, με τις ευέλικτες εργασιακές διευθετήσεις, με τις παροχές που αφορούν την φύλαξη των παιδιών, καθώς και με άλλες οικογενειακές παροχές. Ουσιαστικά θα λέγαμε ότι η διάσταση κινήτρου/ισορροπίας εργασίας-ζωής έρχεται να καλύψει αυτή τη διαμάχη.

Είναι γεγονός ότι οι κοινωνίες στις οποίες επικρατεί ο ατομικισμός, συνήθως δημιουργούν ανθρώπους που έχουν ως κίνητρο τα ιδανικά που εκφράζονται μέσα από προσωπικά επιτεύγματα, από την προσωπική ικανοποίηση καθώς επίσης και από το οικονομικό κέρδος και τις υλικές ανταμοιβές. Για την επίτευξη των στόχων τους, τα άτομα αυτά είναι διατεθειμένα να θυσιάσουν τον προσωπικό τους χρόνο, εργαζόμενοι πολλές ώρες και αργά το βράδυ ή και τα σαββατοκύριακα. Παρόλο που τα εξωτερικά σημάδια είναι προφανή, αυτό που δίνει κίνητρο στους ανθρώπους μπορεί να μην είναι πάντοτε η οικονομική ασφάλεια, αλλά η καταξίωση και η προσωπική ικανοποίηση. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι αυτό δεν μπορεί να συνιστά μόνο προσωπική επιλογή, αλλά τυγχάνει να σχετίζεται με την κουλτούρα που είναι κυρίαρχη σε ένα κράτος και σχετίζεται με την εργασία. Έτσι, για παράδειγμα μπορεί να μην υπάρχουν διακοπές ή να μην υπάρχουν κοινωνικές παροχές για όσους δεν εργάζονται.

Από την άλλη πλευρά σε ορισμένες άλλες χώρες όπου υπάρχει υψηλό κίνητρο για ισορροπία εργασίας ζωής, είναι σύνηθες η προσωπική ζωή να προηγείται της εργασίας. Σε αυτές τις χώρες, η κυρίαρχη βούληση είναι ότι οι άνθρωποι δουλεύουν για να ζήσουν, δεν ζουν για να δουλεύουν. Επίσης, είναι απίθανο οι άνθρωποι να κοινωνικοποιούνται με τους συναδέλφους τους εκτός δουλειάς και πολύ σπάνια συζητούν για τη δουλειά στις κοινωνικές τους συγκεντρώσεις. Ακόμη, τα προσωπικά τους επιτεύγματα και το οικονομικό κέρδος έρχονται σε δεύτερη θέση, ακολουθώντας την ποιότητα ζωής.

Είναι σύνηθες σε χώρες με υψηλό κίνητρο και ισορροπία εργασίας και ζωής να υπάρχουν ιεραρχικές κουλτούρες, όπου η κοινωνική θέση αποδίδεται με την γέννηση και προέρχεται από την φοίτηση σε εκλεκτά σχολεία και πανεπιστήμια. Να τονίσουμε ότι στις κουλτούρες αυτές, οι οικογενειακές διασυνδέσεις και οι σχολικοί δεσμοί είναι ιδιαίτερα σημαντικοί και τους προσδίδεται αξία. Πλήθος συμφωνιών γίνονται με βάση τις γνωριμίες και όχι τόσο με τα επιτεύγματα κάποιου. Για παράδειγμα, γίνεται αναφορά σε ένα άτομο με βάση τα όσα κάνει, ή με βάση την οικογένεια στην οποία ανήκει και γίνεται εστίαση στο πόσο σημαντική κοινωνικά είναι η οικογένεια αυτή.

Σε πολλές κοινωνίες, η εργασία θεωρείται ως κάτι αναγκαίο τόσο για την επιβίωση του ατόμου, όσο και για την απόλαυση της ζωής. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα άτομα αυτά σε αυτές τις κοινωνίες δεν κερδίζουν εξουσία αλλά και κοινωνική καταξίωση μέσα από την σκληρή δουλειά, συνήθως μειώνουν τον χρόνο που αφιερώνουν για την δουλειά και επικεντρώνονται στην οικογένεια, τους φίλους και τις διακοπές τους. Ωστόσο, από την άλλη υπάρχουν κουλτούρες όπου οι άνθρωποι εργάζονται σκληρά θυσιάζοντας προσωπικό χρόνο και οικογένεια, καθώς τα εργασιακά επιτεύγματα αποτελούν ένα σημαντικό τρόπο για να καταφέρουν να αποκτήσουν εξουσία και κοινωνική καταξίωση.

Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε χώρες όπου η κυρίαρχη κουλτούρα εκτιμά τα επιτεύγματα περισσότερο από την ισορροπία εργασίας - ζωής, δεν θεωρούν ακραίο το να ζητήσουν από τους υπαλλήλους τους να θυσιάσουν οικογενειακό χρόνο ή διακοπές για τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις. Στις κοινωνίες αυτές η προσωπική ολοκλήρωση προέρχεται από το οικονομικό κέρδος και την αναγνώριση στον επαγγελματικό χώρο. Τέλος, να επισημάνουμε ότι ένα διαφοροποιητικό στοιχείο των

κοινωνιών είναι το κατά πόσο οι άνθρωποι αυτοπροσδιορίζονται από τις προσωπικές τους ζωές ή από την εργασιακή τους θέση και τα επιτεύγματα.

2.2 Ινδουισμός

Οι θεωρήσεις του Ινδουισμού στην κοινωνική και την επιχειρηματική ζωή

Οι Ινδουιστές παίρνουν επιχειρηματικές αποφάσεις ενάντια στο πλαίσιο της Ινδουιστικής θρησκείας τους. Επομένως, δεν υπάρχουν «ελεύθεροι επαγγελματίες» με τη δυτική έννοια του όρου. Όσο περισσότερο ένας συνεργάτης από το δυτικό κόσμο έχει αυτό κατά νου, τόσο περισσότερο θα έχει νόημα η συμπεριφορά των Ινδουιστών και τόσο καλύτερα θα μπορέσει να αντιδράσει σε οποιαδήποτε κατάσταση.

Ορισμένα τελετουργικά, τελετές, και παραδόσεις μπορεί να παρεμβαίνουν στο χρονοδιάγραμμα των επιχειρηματικών διαδικασιών. Οι Ινδουιστές δεν είναι πάντα διαθέσιμοι στο χρόνο που απαιτείται.

Δεδομένου ότι ο Ινδουισμός είναι αρκετά πιο ανεκτική από άλλες θρησκείες ή πεποιθήσεις, δεν είναι πιθανό να υπάρξει οποιαδήποτε τριβή, αν ανήκετε σε άλλο θρήσκευμα. Αυτό έρχεται σε αντίθεση θετικά με το Islam, όπου οι Δυτικοί πρέπει να είναι προσεκτικοί σχετικά με το τι λένε και κάνουν.

Η πίστη στο κάρμα σημαίνει ότι οι Ινδοί δεν επηρεάζονται, λαμβάνοντας ενδεχόμενους κινδύνους στις επιχειρήσεις τους. Αν είναι επιτυχής μία απόφαση που εμπεριέχει ρίσκο, υπάρχει καλή έκβαση. Αν αποτύχει, μπορεί πάντα να φταίει το κακό κάρμα.

Οι Ινδουιστές δεν είναι, ωστόσο, εντελώς μοιρολατρικοί. Το άτομο πρέπει να προσπαθήσει να ακολουθήσει το «σωστό δρόμο» ανάμεσα σε αυτά που είναι διαθέσιμα να επιλέξει.

Αυτό συνάδει σε κάποιο βαθμό με τη Δυτική επιλογή των εναλλακτικών λύσεων. Κατά τη λήψη αποφάσεων, ένας Ινδουιστής είναι πιθανό να κοιτάξει πίσω για κάθε καλό ενδεχόμενο που θα ακολουθήσει, ενώ ένας δυτικός πηγαίνει προς τα εμπρός με την προσωπική ρεαλιστική εναλλακτική λύση και παραπλήσιες επιλογές.

Οι Ινδουιστές έχουν ως κανόνα τους να μη χρησιμοποιείται σωματική, ψυχολογική ή λεκτική βία για να μην επηρεάζει επιχειρηματικές αποφάσεις, στο μέτρο που η ωμή βία ή αυταρχική στάση στην επιχείρηση θεωρούνται ουσιαστικά αρνητικές.

Το σύστημα των Καστών πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας σε διαφορετικά κοινωνικά επίπεδα. Ο Γκάντι προσπάθησε να το καταργήσει. Από 1947 η ινδική κυβέρνηση έχει δεσμεύσει έως και 30% των θέσεων εργασίας στον κρατικό τομέα σε ομάδες που έχουν υποστεί διακρίσεις. Ωστόσο, η Κάστα ακόμα όχι μόνο υπάρχει αλλά παραμένει μια σημαντική πτυχή των κοινωνικών δομών της Ινδίας.

Ο κάθε δυτικός πρέπει συνεχώς να έχει κατά νου τη φύση και το θεσμό του γάμου στην ινδουιστική θρησκεία.

Η γυναίκα ινδή (σύζυγος) είναι συχνά ένα ατυχές και μη προνομιούχο άτομο. Πολλές πεθαίνουν από κάψιμο σε κουζίνες υπό ύποπτες συνθήκες. Γεγονός είναι ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός από γυναίκες χήρες καθώς και γυναικεία βρεφοκτονία. Τα ινδικά κινήματα μεταρρύθμισης έχουν, ωστόσο, κάνει πολλά για να εξαλειφθούν αυτές οι υπερβολές. (Holton , 1998)

2.3 Τζαϊνισμός

Ο Τζαϊνισμός ιδρύθηκε περί το 500 προ Χριστού από τον Vardhamana Mahavira, και ήταν η πρώτη μεγάλη σέκτα (αίρεση) που απομακρύνθηκε από τον Ινδουϊσμό. Ο Vardhamana ήταν ο προκάτοχος του Βούδα. Ο Τζαϊνισμός έχει παραμείνει μία Ινδική θρησκεία, έχοντας πολλά κοινά με τον Ινδουϊσμό, τόσα ώστε πολλοί Ινδοί τον θεωρούν σαν μια Ινδουϊστική σέκτα. Πολλοί Τζαϊνιστές, ωστόσο, έχουν την τάση να βλέπουν τον εαυτό τους ξεχωριστά. Οι Τζαϊνιστές, όπως όλοι οι Ινδοί, πιστεύουν στη μετενσάρκωση αλλά βλέπουν τον ακραίο ασκητισμό ως το πιο ευθύ μονοπάτι προς τον κόσμο του πνεύματος.

Οι Τζαϊνιστές μοναχοί, φοράνε μακριές λωρίδες υφάσματος και περιπλανώνται στους δρόμους μόνο με ένα ραβδί και ένα μπωλ για ελεημοσύνες. Οι Τζαϊνιστές δεν

πιστεύουν στη βία ενάντια σε όλα τα έμβια όντα, πατώντας προσεκτικά ακόμη και για να αποφύγουν να πατήσουν έντομα (τα οποία τείνουν να είναι πολυπληθή σε πολλά μέρη της Ινδίας).

Υπάρχουν περίπου 4.000.000 Τζαϊνιστές, όχι τόσοι πολλοί εάν αναλογιστούμε τον πληθυσμό της Ινδίας, αλλά είναι ιδιαίτερος επιτυχημένοι στο εμπόριο και στα οικονομικά, που στην πραγματικότητα θεωρούν όλα τα άλλα επαγγέλματα εκτός από το εμπόριο και τα ανούσια τραπεζοοικονομικά βίαια χτυπήματα.

Οι θεωρήσεις του Τζαϊνισμού στην κοινωνική και την επιχειρηματική ζωή

Αν και οι Τζαϊνιστές είναι λίγοι, είναι σεβαστά μέλη της κοινωνίας.

Για να εντυπωσιάσετε έναν Τζαϊνιστή θα πρέπει να υποστηρίξετε τα ιδανικά τους: μιλήστε με αλήθεια, μην κλέβετε (με καμία έννοια) και αποφεύγετε την πρόκληση σκόπιμων τραυματισμών σε οποιονδήποτε (άνθρωπο ή θηρίο-ζώο).

Οι Τζαϊνιστές πιστεύουν ότι κάποιος πρέπει να φέρει με χαρά τα βάρη της ζωής, ή τουλάχιστον έτσι να φαίνεται.

Εάν ένας Δυτικός είναι χορτοφάγος, άγαμος, ή ασκητικός, βρίσκεται σε ακόμη καλύτερη θέση - στο μυαλό ενός Τζαϊνιστή - (αλλά αυτό μπορεί να αποτελεί μια μεγάλη θυσία). (Dosweel, 2002)

2.4 Σικχισμός

Ο Σικχισμός είναι η θρησκεία ενός ινδικού ομίλου που ιδρύθηκε στο Πουντζάμπ στα τέλη του 15ου αιώνα από τον Γκουρού Νανάκ. Συνεπώς, είναι μία συγκριτικά νέα θρησκεία, αποσχισμένη από τον Ινδουισμό. Υπάρχουν περίπου δώδεκα εκατομμύρια οπαδοί του Σικχισμού, οι περισσότεροι από τους οποίους ζουν στην πολιτεία της Πουντζάμπ, αν και περίπου το 15% ζει στην πολιτεία Haryana και στο Δελχί. Ορισμένοι «Σιχ» έχουν επίσης εγκατασταθεί στη Μαλαισία, τη Σιγκαπούρη, την Ανατολική Αφρική, την Αγγλία, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά. Οι οπαδοί

του Σικχισμού έχουν μια μάλλον ξεχωριστή σχέση με τους Βρετανούς. Από το 1840 έως το 1856 πολεμούσαν ο ένας τον άλλον συνεχώς, αλλά όταν ξέσπασε η ινδική ανταρσία το 1857, η επαρχία Πουντζάμπ έμεινε πιστή στους Βρετανούς, και οι Σιχ είχαν πρωταρχικό ρόλο στην καταστολή της ανταρσίας. Για αυτή την πίστη ανταμείφθηκαν με σημαντικές επιχορηγήσεις γης, και το ποσοστό των Σιχ στο βρετανικό στρατό αυξήθηκε σημαντικά. Οι Βρετανοί δημιούργησαν επίσης ένα πρόγραμμα αποκατάστασης των εδαφών της ερήμου στο Πουντζάμπ μέσω ενός εκτεταμένου συστήματος καναλιών, φέρνοντας πρωτοφανή ευημερία σε περιοχές όπου οι Σιχ ήταν οι πλέον ευνοημένοι άποικοι. Ακόμη, η αφοσίωση των Σιχ στην βρετανική υπόθεση αποδείχθηκε στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι Σιχ σχημάτισαν πάνω από το 20% του βρετανικού στρατού.

Οι Σιχ μπορούν να αναγνωριστούν από τα γνωστά σύμβολά τους “kesa” (ατημέλητα μαλλιά συνήθως τυλιγμένα σε ένα τουρμπάνι), “kachcha” (κοντά παντελόνια), “kangha” (χτένα από ελεφαντόδοντο), “kara” (βραχιόλι από κέλυφος), και “kirpan” (σπαθί). Οι Σιχ έχουν μεγάλη ικανότητα σε όλες τις μορφές μηχανικών θεμάτων.

Ο Σικχισμός διαφέρει από τα άλλα δόγματα που είναι βασισμένα στον Ινδουισμό σε ό,τι αφορά τη μη-βία ως αρχή, επιτρέπει τη θανάτωση των ζώων για φαγητό, και αναγνωρίζει μόνο έναν Θεό. Η βία του Σικχισμού έχει αποδειχθεί αρκετές φορές τους τελευταίους δύο αιώνες. Ο Σικχισμός είχε γίνει ήδη μια αγωνιστική αδελφότητα τον 17ο αιώνα υπό τον Guru Govind Singh, αλλά στις αρχές της δεκαετίας του 1980, ένα παρακλάδι των εξτρεμιστών των Σιχ διακήρυξε ένα ξεχωριστό κράτος που ονομάζεται Khalistan. Οι ένοπλοι αγώνες που ακολούθησαν κατέστρεψαν την ευημερία του Πουντζάμπ. Οι εξτρεμιστές μετέτρεψαν τον Χρυσό Ναό -τον πιο ιερό ναό του Σικχισμού ιερό – σε στρατιωτικά στρατόπεδα, και η στρατιωτική δράση μέσα στο 1984 προκάλεσε μεγάλη πίκρα μεταξύ των Σιχ, και προκάλεσε τη δολοφονία της Indira Gandhi από σωματοφύλακες της Σίχ.

Οι θεωρήσεις του Σικχισμού στην κοινωνική και την επιχειρηματική ζωή

Οι Σιχ είναι υπερήφανοι και ευαίσθητοι. Πρέπει κανείς να είναι προσεκτικός όταν συναναστρέφεται με αυτούς.

Μόλις κερδηθεί η εμπιστοσύνη τους, οι Σιχ εργάζονται σκληρά και είναι αξιόπιστοι.

Αποφύγετε πολιτικές συζητήσεις μαζί τους.

Συνδέονται εύκολα με τους Δυτικούς και ιδιαίτερα με τους Βρετανούς.

(Kotler , 2000)

2.5 Βουδισμός

Ο Βουδισμός είναι στην πραγματικότητα μια παραλλαγή του Ινδουισμού και κάποτε είχε παρουσιαστεί ως μία μεγάλη απειλή. Ο Βουδισμός ιδρύθηκε από τον Siddhartha Gautama τον 5ο αιώνα π.Χ. στη Βόρεια Ινδία, και ήταν μια δυναμική ισχύς για περισσότερα από χίλια χρόνια. Έγινε ένα μεγάλο άλμα προς τα εμπρός στην Ινδία όταν εγκρίθηκε από τον μεγάλο αυτοκράτορα Asoka τον 3ο αιώνα π.Χ., και ως αποτέλεσμα μεταφέρθηκε η θρησκεία προς τα έξω σε κάθε μέρος της εκτεταμένης αυτοκρατορίας του - τη Βιρμανία, την Ταϊλάνδη, τη Σρι Λάνκα, την Κορέα, την Κίνα, το Βιετνάμ, το Νεπάλ, το Θιβέτ, την Κεντρική Ασία, και την Ιαπωνία. Ο Βουδισμός εξακολουθεί να είναι η κυρίαρχη θρησκεία στις περισσότερες από αυτές τις χώρες, αλλά η ισχύς της μειώθηκε στην Ινδία το 800 π.Χ., όταν απορροφήθηκε ξανά ο Ινδουισμός με το ξεκίνημα της αναβίωση του από τη Sankara.

Ο Βουδισμός ενσωματώνει ινδουϊστικά στοιχεία όπως το κάρμα και η μετενσάρκωση αλλά τα ερμηνεύει σε μία πιο δυναμική μορφή. Ο Βούδας δεν έβλεπε το κάρμα να σχετίζεται με τη μοίρα ή τον προορισμό. Μάλλον ήταν ένας αυστηρός αιτιώδης νόμος δυναμικής δράσης, που επέτρεπε στους ανθρώπους να βελτιώνουν την «παρτίδα» τους με τις δικές τους πράξεις και να μην δεσμεύονται με επιβλαβείς κανόνες, κανονισμούς και τον γενικό εξτρεμισμό του Ινδουισμού και του Ζαϊνισμού. Οι Ινδουιστές απέρριψαν τον Βουδισμό ως θρησκεία συμβιβασμού.

Ο Βουδισμός είναι μια "πρακτική" θρησκεία χωρίς καμία αναφορά σε υπερφυσικά όντα ή θεότητες. Με αυτή την έννοια συνδυάζεται καλά με τον Κομφουκιανισμό (ένας κώδικας δεοντολογίας) αλλά διαφέρει κάθετα με το Ισλάμ και το Χριστιανισμό. Στην καρδιά του Βουδισμού υπάρχουν τέσσερις ευγενείς αλήθειες:

1. Όλη η ζωή είναι θλίψη.
2. Η θλίψη είναι το αποτέλεσμα μιας ανεξέλεγκτης επιθυμίας.
3. Η παύση της επιθυμίας τελειώνει τη θλίψη.
4. Κάποιος πρέπει να ακολουθεί τη Μέση Διαδρομή (και να αποφύγει τα άκρα).

Το μονοπάτι που ακολουθεί είναι οκταπλάσιο:

1. σωστή κατανόηση
2. σωστός σκοπό
3. σωστή ομιλία
4. σωστή δράση
5. σωστή διαβίωση
6. σωστή προσπάθεια
7. αναζήτηση για την αλήθεια
8. διαλογισμός.

Οι Βουδιστικές θεωρήσεις στην κοινωνικά και την επιχειρηματική ζωή

Η τήρηση των τεσσάρων κανόνων σημαίνει ότι ο πιστός συνδέει τη ζωή του με εμφανή ανιδιοτέλεια και σεβασμό, εάν το κάνετε και εσείς. Αυτό μπορεί να προκαλέσει προβλήματα με δυτικούς, πολλοί από τους οποίους είναι έντονα ατομικιστές (για παράδειγμα, Αμερικανοί και μερικοί Βρετανοί) ή με όσους δεν διστάζουν να εφαρμόσουν δραστικές λύσεις σε ορισμένες επιχειρηματικές καταστάσεις.

Στα μάτια των Βουδιστών πρέπει κανείς πάντα να εμφανίζεται μετριοπαθής.

Όσον αφορά την οκταπλή διαδρομή, πρέπει πρώτα να είναι επαρκώς ρητά για να αποφευχθούν τυχόν παρεξηγήσεις στο νόημα ή το σκοπό των προθέσεων κάποιου. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται περισσότερη επανάληψη από ό, τι συνηθίζει ένας δυτικός.

Πρέπει να τονιστεί η ανταλλαγή των αμοιβαίων στόχων. Αυτά πρέπει να εκφράζονται με "σωστή ομιλία" (σαφήνεια συν ευγένεια) και να ακολουθείται από αντίστοιχη ενέργεια (συχνά συμβολική) για να οριστεί ο σωστός δρόμος.

Η αναζήτηση της αλήθειας συνεπάγεται όχι μόνο την ειλικρίνεια στην επιχείρηση, αλλά επίσης, την ευελιξία να αλλάξει πορεία εάν μεταβληθούν οι περιστάσεις.

Ο διαλογισμός προϋποθέτει ότι θα δοθεί επαρκής χρόνος και σκέψη για τις διαδικασίες ενός ατόμου και εκείνες των συνεργατών του προκειμένου να αποφευχθούν λάθη από βιαστικές συμπεριφορές. (Dosweel, 2002)

2.6. Shinto

Shinto είναι το όνομα που δίνεται στις αυτόχθονες θρησκευτικές πεποιθήσεις και πρακτικές του ιαπωνικού λαού. Η λέξη σημαίνει "ο δρόμος του kami" (Ο τρόπος του θείου). Η Shinto παρατηρείται περισσότερο στην Ιαπωνική κοινωνική ζωή και τα προσωπικά κίνητρα παρά ως δόγμα με τυπικούς κανόνες και φιλοσοφία, είναι στενά συνδεδεμένο με το ιαπωνικό σύστημα αξιών και τους τρόπους σκέψης και δράσης. Ως βασική νοοτροπία προς τη ζωή, η Shinto τονίζει "την ειλικρίνεια, μια καθαρή καρδιά, και την ακεραιότητα". Η αρχαία Shinto ήταν πολυθεϊστική. Οι άνθρωποι βρήκαν kami (το θείο) στη φύση, η οποία κυριάρχησε τις θάλασσες και τα βουνά.

Το Shinto δεν έχει εβδομαδιαία θρησκευτική «υπηρεσία». Αντίθετα, οι άνθρωποι επισκέπτονται τα ιερά κατά την ευκολία τους. Η Shinto είναι λιγότερο επιδεικτική θρησκεία από τον Ινδουισμό ή το Βουδισμό. Μια απλή πύλη torii βρίσκεται στην είσοδο του ιερού. Οι επισκέπτες σε ένα ιερό θα προσεγγίσουν πρώτα μια Λεκάνη, όπου επιτυγχάνεται ο καθαρισμός που είναι απαραίτητος για να γίνει δυνατή η κοινωνία μεταξύ ανθρώπου και kami. Αφού έχουν πλύνει τα χέρια τους και έχουν ξεπλύνει το στόμα τους, οι επισκέπτες συνήθως εισέρχονται στο ιερό για να προσευχηθούν και για να κάνουν μικρές προσφορές τροφίμων ή χρημάτων. Η ιστορία του ναού καταγράφεται σε κυλινδρικές εικόνες και μικρές ξύλινες πλάκες γύρω από τον τοίχο στο πίσω μέρος

του ναού. Άλλα αντικείμενα στα πλαίσια του ιερού αποτελούνται σπαθιά και άλλα όπλα, γλυπτά και δείγματα καλλιγραφίας.

Η Shinto προηγήθηκε της εθνικής και πολιτιστικής συνείδησης, επομένως δεν έχει ιδρυτή. Ο πολιτισμός Yayoi, που προέρχεται από το Βόρειο Kyushu στον 3ο αιώνα μ.Χ., συνέβαλε στοιχεία στο Shinto, και από τον 4ο αιώνα ένα έθνος με πρόγονο την παρούσα Αυτοκρατορική Οικία ως επικεφαλής, πιθανότατα είχε ιδρυθεί.

Ο Κομφουκιανισμός, που εισήχθη στην Ιαπωνία τον 5ο αιώνα, επίσης τόνωσε την ανάπτυξη των ηθικών διδασκαλιών Shinto. Όσο η Ιαπωνία γινόταν κεντρική, το Shinto άρχισε να αναπτύσσεται ως εθνική λατρεία, οι μύθοι και οι θρύλοι των διαφόρων φυλών συνδυάστηκαν και αναδιοργανώθηκαν σε μια παν-ιαπωνική μυθολογία με την Αυτοκρατορική Οικία ως κέντρο της. Η kami της Αυτοκρατορικής Οικίας έγινε η kami ολόκληρου του έθνους και του λαού του. Προσφορές γίνονταν από το κράτος κάθε χρόνο.

Ο Βουδισμός εισήχθη για πρώτη φορά στην Ιαπωνία στο έτος 538 μ.Χ, και από τον 8ο αιώνα πολλοί άρχισαν να ερμηνεύουν το Shinto από μία Βουδιστική προοπτική. Το Shinto kami ξεκίνησε να θεωρείται «προστατευτικό» του Βουδισμού. Οι δύο θρησκείες συνδυάζονται/αναμειγνύονται καλά. Οι Βουδιστικοί ναοί χτίστηκαν μέσα στα περίχωρα του Shinto από τον 8ο αιώνα και μετά. Αυτή η συνύπαρξη είναι ορατή στην Ιαπωνία σήμερα μεταξύ των εξήντα εκατομμυρίων πιστών.

Οι θεωρήσεις του Shinto στην κοινωνική και την επιχειρηματική ζωή

Οι πιστοί, στην αναζήτηση του "καθαρισμού", τείνουν να είναι ειλικρινείς, έντιμοι και βασικά τίμιοι στις κοινωνικές και επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και σχέσεις.

Οι οπαδοί του Shinto είναι ανεκτικοί σε άλλες θρησκείες. Οι σχέσεις δεν είναι απλά αρμονικές αλλά και συνεργατικές. Αυτό είναι καλό για διεθνείς επιχειρηματικές κινήσεις!

Οι οπαδοί του Shinto έχουν εσωτερικό βάθος. Οι Δυτικοί δεν πρέπει να παρερμηνεύσουν την ειλικρινή τους απλότητα σε αφέλεια.

Οι συμμαχικές δυνάμεις διέταξαν την Ιαπωνική κυβέρνηση να αποσταθεροποιήσει την «πολιτεία» του Shinto στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Εκκλησιαστικές τελετές

που εκτελούνται από τον αυτοκράτορα θεωρούνται πλέον ιδιωτικές θρησκευτικές πρακτικές της αυτοκρατορικής οικογένειας. Οι Δυτικοί τείνουν να βλέπουν ευγενικά τις δραστηριότητες Shinto και η λατρεία των προγόνων δεν προκαλεί διαφωνίες μεταξύ των λατίνων καθολικών και των περισσότερων προτεσταντών χριστιανικών αιρέσεων.

Οι Δυτικοί απολαμβάνουν με μεγάλη ευχαρίστηση την αισθητική και τις καλλιτεχνικές εκφράσεις του Σιντοϊσμού. Τα μεγάλα ιερά Shinto στο Κιότο, στο Τόκιο, στο Νίκο, στη Νάρα και ούτω καθεξής, είναι τόποι σπουδαίας ομορφιάς, συχνά μέσα σε ένα γαλήνιο φόντο από μεγαλοπρεπή δέντρα και βουνά.

Η ιαπωνική τέχνη, που εκτιμάται τόσο πολύ από τους Δυτικούς, είναι σε μεγάλο βαθμό μία έκφραση των αξιών Shinto.

Τα ιαπωνικά φεστιβάλ (matsuri) και τα μουσικά γεγονότα είναι δημοφιλή στους Δυτικούς. Η διάθεση είναι ξέγνοιαστη στο matsuri, πιο επίσημη και συμβολική στα θέατρα Kabuki και Noh. Οι οπαδοί του Shinto έχουν πρόσφατα αρχίσει να συνθέτουν τα επίσημα θρησκευτικά τραγούδια τους χρησιμοποιώντας δυτική μουσική (με σκοπό να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον σε συνδυασμό με την παραδοσιακή μουσική).

(Lickorish & Jenkins, 2004)

2.7. Χριστιανισμός

Οι τρεις μεγάλες μονοθεϊστικές θρησκείες – ο Χριστιανισμός, το Ισλάμ και ο Ιουδαϊσμός - ξεκίνησαν στη Μέση Ανατολή και, παρά τις διαφορές τους, μοιράζονται πολλές βασικές πεποιθήσεις καθώς και μερικούς προφήτες. Ο Χριστιανισμός εξελίχθηκε από τον Ιουδαϊσμό με τις διδασκαλίες του Ιησού, οι οποίες εξαπλώθηκαν στην Ευρώπη μέσω του κηρύγματος του Απόστολου Παύλου και άλλων ιεραποστόλων και αργότερα μέσω της επιρροής της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας μετά τον προσυλητισμό του Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου στο έτος 313 μ.Χ.

Ο Χριστιανισμός στη συνέχεια χωρίστηκε σε τρεις μεγάλους κλάδους: το Ρωμαϊκό Καθολικισμό, τον Ανατολικό Ορθόδοξο και τον Προτεσταντισμό. Ο προτεσταντισμός κυριαρχεί στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης και σε ορισμένες από τις χώρες τους από πρώην αποικίες τους. Ο Ρωμαιοκαθολικισμός επικρατεί στη Νότια Ευρώπη και τη

Νότια Αμερική. Η Ορθόδοξη Εκκλησία κυριαρχεί στην Ανατολική Ευρώπη και την πρώην ρωσική αυτοκρατορία των τσάρων.

Εάν κάποιος ζητούσε μια απάντηση από Προτεστάντες-Αμερικανούς, Βρετανούς, Γερμανούς, ή Σκανδιναβούς - για το βαθμό στον οποίο η θρησκεία έχει επηρεάσει τον τρόπο ζωής τους, θα ισχυριστούν πιθανώς πως έπαιξε ένα λιγότερο σημαντικό κομμάτι από ότι ο καθολικισμός στις ζωές των Καθολικών. Συχνά αντιλαμβάνονται την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία ως άκαμπτο, δογματικό θεσμό, χωρίς αντιστάσεις, να κυριαρχεί στη συμπεριφορά του «κοπαδιού» του μέσα από μια προσεκτική και κάπως νευρική ιεροσύνη. Στην πραγματικότητα, οι προτεσταντικές θρησκείες συχνά καθορίζουν τον τρόπο ζωής με περισσότερη επιμονή από όσο κανείς μπορεί να σκεφτεί, ενώ ο καθολικισμός στην πράξη (αν και όχι πάντα στη θεωρία) ευλογείται με κάποια ευελιξία και φιλελευθερισμό.

Είναι αλήθεια ότι οι εξομολογήσεις απαιτούν μία τακτική πεποίθηση, την οποία ο προτεστάντης δεν χρειάζεται να αποδείξει (ή ακόμη και να παραδεχθεί), αλλά και άμεση συγχώρεση, που είναι μια εύχρηστη βαλβίδα διαφυγής για μικρούς αμαρτωλούς. Οι ιερείς είναι και αυτοί άνθρωποι και συχνά προσφέρουν παρηγορητικές συμβουλές, οι οποίες συχνά προέρχονται από τις δικές τους αδυναμίες. Ο Ιρλανδός ιερέας, που συχνά απεικονίζονται από το Χόλιγουντ να πίνει ένα ουίσκι με έναν δύστροπο συντοπίτη του, είναι στην πραγματικότητα ένας πολύτιμος κοινωνικός λειτουργός και θεραπευτής.

Η καθολική εκκλησία στις λατινικές χώρες όπως η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία, αν και συχνά θεωρείται «πειθαρχική» προς τα μέλη της, αναμένεται να δείξει μεγάλη συμπόνια προς τους λιγότερο τυχερούς υποστηρικτές της. Σε αυτές τις χώρες, όπου η θρησκεία έχει περιορισμένο ανταγωνισμό από το προτεσταντισμό, το δόγμα είναι λιγότερο αυστηρό, και η στάση απέναντι σε άλλα πιστεύω είναι λιγότερο αμυντική. Οι "απειλητικές" πτυχές της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας - πλύση εγκεφάλου των νέων, αμέλεια προς τις άλλες πεποιθήσεις - τείνουν να συναντώνται μόνο σε κράτη όπου οι θρησκείες είναι κατά προσέγγιση ίσες σε ισχύ (όπως η Ολλανδία) ή όπου υπάρχει μακρά ιστορία πικρής πάλης και δίωξης (όπως η Ιρλανδία και ορισμένες περιοχές της Αγγλίας).

Είναι αξιοσημείωτη η πτώση αυτής της διαχριστιανικής αντιπαλότητας στις αρχές του 21ου αιώνα, ιδιαίτερα ενόψει της ανερχόμενης ισλαμικής επιρροής. Παγκόσμια

γεγονότα μπορεί να οδηγήσουν σε μια αποτελεσματική συγχώνευση των Χριστιανικών θρησκειών - τουλάχιστον στην ενοποίηση ενός Συμβουλίου των Εκκλησιών - όπου όχι μόνο οι Ρωμαίοι Καθολικοί και οι Προτεστάντες θα βλέπουν τα πράγματα μαζί, αλλά όπουι Εβραίοι, οι Ανατολικοί Ορθόδοξοι Χριστιανοί, και άλλες ομάδες όπως οι Quakers θα επιτυγχάνουν μια σπουδαία ολοκλήρωση.

Για να επιστρέψουμε στο ζήτημα του τρόπου ζωής, ο μέσος Προτεστάντης σπάνια συμβουλευεται τον τοπικό ιερέα για την κοινωνική ή την επιχειρηματική του ζωή, εκτός από περιστασιακή προσωπική θεραπεία. Ο τυπικός Άγγλος εφημέριος (αναπληρωτής κληρικού) διατηρεί μια ορισμένη ορατότητα και φήμη σε μικρές πόλεις και χωριά, αλλά πολλοί από το κοπάδι του δεν παρευρίσκονται στην εκκλησία.

Οι Σκανδιναβοί πηγαίνουν στην εκκλησία για βαπτίσεις, γάμους, κηδείες, και μερικές φορές για μαθήματα επιβεβαίωσης. Οι Αμερικανοί εκκλησιάζονται πολύ περισσότερο. Όλοι αυτοί οι Προτεστάντες καθοδηγούν τη ζωή τους σύμφωνα με ορισμένους κανόνες οι οποίοι παρ'ότι είναι οι περισσότεροι άγραφοι, δεν είναι λιγότερο υποχρεωτικοί εάν επιθυμούν να έχουν το σεβασμό της εκκλησίας.

Η ηθική της εργασίας είναι ένα βασικό αξίωμα του Προτεσταντισμού, φέροντας μαζί έναν κώδικα συμπεριφοράς που υποστηρίζει την έννοια. Αυτό περιλαμβάνει το πολύ πρωινό ξύπνημα, να τρώγονται γρήγορα τα γεύματα, να βιάζεται ο καθένας για την εργασία του, να σχεδιάζει δραστηριότητες, να σπαταλάει λίγο χρόνο, να είναι αποτελεσματικός και τακτοποιημένος, παρατηρώντας τις νομιμότητες, επιδιώκοντας την επιτυχία και κερδίζοντας χρήματα το συντομότερο δυνατό.

Ένας Προτεστάντης αναμένεται :

- να παίξει το απαιτούμενο μέρος του σε κοινοτικά έργα και κοινωνικές λειτουργίες,
- να είναι καλός πολίτης που δεν αποτελεί ενόχληση για τους γείτονες,
- να πληρώνει τα χρέη αμέσως και να σέβεται την αστυνομία και τις άλλες αρχές,
- να πληρώνει τακτικά τους φόρους και να υποστηρίζει τις φιλανθρωπίες,
- να είναι ειλικρινής και άμεσος, και

- γενικά να λένε την αλήθεια – την επιστημονική αλήθεια, δηλαδή - χωρίς την αμφιβολία που τόσο συχνά ακούγεται μεταξύ των μη - Προτεσταντών.

Οι ανταμοιβές για αυτή την καλή συμπεριφορά περιλαμβάνουν ένα ωραίο σπίτι (με έκταση και έναν καλά διατηρημένο κήπο), ένα ή δύο όμορφα αυτοκίνητα, καλά τοπικά σχολεία για (δύο) παιδιά και συμμετοχή σε τοπικά αθλήματα, ομάδες, και άλλες ενώσεις που παρέχουν ένα πλούσιο κοινωνικό «μεσολαβητή» μεταξύ της οικογένειας και του κράτους.

Η οικογένεια παίζει λιγότερο κυριαρχικό ρόλο σε σχέση με τις καθολικές χώρες, αν και τα παιδιά φροντίζονται καλά, είναι κατάλληλα μορφωμένοι, και ενθαρρύνονται να σκέφτονται επιχειρηματικά από νωρίς, που με τη σειρά του θα οδηγήσει στη διαιώνιση της επιτυχούς προτεσταντικής ηθικής της εργασίας και τη συνεχιζόμενη ευημερία τους.

Ένας τέτοιος τρόπος ζωής, αν και δεν έχει συνταχθεί τυπικά από την Εκκλησία, προέρχεται από την προσπάθεια για ανεξαρτησία και αυτοδυναμία των πρώιμων Προτεσταντών που διαχωρίστηκαν από τις καθιερωμένες πηγές της εξουσίας και "τα κατάφεραν από μόνοι τους". Αυτός ο τρόπος ζωής είναι ιδιαίτερα εμφανής στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου οι πρωτοποριακές συμπεριφορές των πρώιμων εποίκων, το συννοριακό πνεύμα και οι δυσκολίες αναμείχθηκαν με την κατάκτηση μιας ηπείρου και οδήγησαν σε μια ανταγωνιστικότητα που δεν είχε ξαναδεί ο κόσμος.

Η παγκόσμια ανταγωνιστικότητα των Προτεσταντών στον τομέα του εμπορίου είναι εκπληκτική και καλά τεκμηριωμένη. Το "The Economist" και το Διεθνές Ινστιτούτο Ανάπτυξης και Διοίκησης στη Λωζάννη δημοσιεύουν ετήσιες έρευνες με συγκριτική παγκόσμια ανταγωνιστικότητα για περισσότερες από διακόσιες χώρες. Οι κατατάξεις αντανακλούν την ικανότητα μιας χώρας να επιτύχει σταθερούς υψηλούς ρυθμούς αύξησης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Βασίζονται σε περίπου 250 κριτήρια καλύπτοντας θέματα όπως το άνοιγμα της οικονομίας, ο ρόλος της κυβέρνησης, η ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών αγορών, η ποιότητα των υποδομών, η τεχνολογία, η διαχείριση των επιχειρήσεων αλλά και τα δικαστικά και πολιτικά όργανα. Στην κατάταξη του 2002 (με επικεφαλής τις ΗΠΑ, τη Φινλανδία, τη Σιγκαπούρη, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία), 17 από τις 22 πρώτες χώρες είχαν μεγάλο πληθυσμό Προτεσταντών. Συνεπώς, πρέπει να υποθέσουμε ότι

υπάρχει μια καλή περίπτωση οι προτεσταντικές αξίες να ευνοούν για επιτυχείς εμπορικές πρακτικές. Μεταξύ των καθολικών χωρών μόνο η Ιρλανδία έφτασε στις πρώτες 20. Η Ισπανία ήρθε 23η, η Γαλλία 25η, η Βραζιλία 31η, και η Ιταλία 32η .

Όσον αφορά τις ανατολικές ορθόδοξες εκκλησίες, πολλά «εδάφη» έχουν χαθεί στις μάχες με το Κομμουνιστικό Κόμμα, ιδίως στη Ρωσία. Στα Βαλκάνια, η Εκκλησία χτυπήθηκε, και πολλά κτίρια χάθηκαν λόγω άμεσης επίθεσης ή έλλειψης των κεφαλαίων. Οι εκκλησίες, ωστόσο, έμειναν εκπληκτικά ελαστικές.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία δίνει ιδιαίτερη σημασία στις λαμπρές τελετές, ειδικά το Πάσχα, και οι ιερείς και οι επισκόποι συνεχίζουν να απολαμβάνουν το μεγάλο τους γόητρο. Ιδιαίτερα στην ύπαιθρο, στη Βουλγαρία, στη Σερβία και στην ίδια τη Ρωσία, μία υπέροχη αρχιτεκτονική έχει διατηρηθεί αξιοσημείωτα και έχει ανακαινιστεί. Όσο η θρησκευτική ελευθερία παραμένει εγγυημένη σε όλη τη διαδρομή από την Αγία Πετρούπολη

Έως τη Σόφια, μένει να δούμε τι επιρροή θα υπάρξει από την – κάποτε – ισχυρή Εκκλησία.

Οι θεωρήσεις του Χριστιανισμού για την κοινωνική και την επιχειρηματική ζωή

Ενώ οι Δυτικοί βλέπουν καθαρά τον αντίκτυπο των ανατολικών θρησκειών (π.χ. Ισλάμ, Βουδισμός, Ινδουισμός) καθημερινά στη συμπεριφορά σε κοινωνικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες, μπορεί να μην τους απασχολούν οι επιρροές μερικών κλάδων του Χριστιανισμού στη συμπεριφορά. Η παρακάτω λίστα παραθέτει αντίθετες απόψεις της κοινωνίας που έχουν οι Προτεστάντες και οι Ρωμαιο-Καθολικοί.

Προτεστάντης

- ειλικρίνεια, αλήθεια, διαφάνεια
- δικαιοσύνη, κράτος δικαίου, πειθαρχία
- ελευθερία λόγου και λατρείας
- ισότητα για τις γυναίκες
- δημοκρατικοί θεσμοί
- υψηλοί φόροι, κοινωνική πρόνοια

- ηθική εργασίας (εργασία = επιτυχία = χρήμα)
- επιχειρηματικότητα, ισότητα
- ακρίβεια, καθαρότητα, καθαριότητα
- τακτοποιημένοι δημόσιοι χώροι, αστική τάξη
- πρώιμες πουριτανικές αρχές, με προοδευτική ελευθέρωση και διάσπαση σε αιρέσεις

Καθολικός

- ύπαρξη μίας και μόνο αληθινής Εκκλησίας
- αυστηρό δόγμα και τελετουργία
- ιεραρχική κοινωνία
- ισχυροί ηγέτες, μεγάλη απόσταση από την εξουσία
- ισχυρές οικογένειες, και κλίκες
- νεποτισμός στις επιχειρήσεις
- χρήση βασικών ανθρώπων «κλειδιών» και όχι των «επίσημων»
- στενές προσωπικές σχέσεις
- σεβασμός για την οικογένεια και τους πρεσβυτέρους
- χαλαρή στάση απέναντι στον χρόνο
- φιλελεύθερη άποψη της αμαρτίας (η αμαρτία μπορεί να απαλλαγεί από την εξομολόγηση)
- φιλοσοφική άποψη για την αλήθεια
- συμπόνια στην επιχείρηση

(Lickorish & Jenkins, 2004)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Τουρισμός

3.1 Ιστορική αναδρομή τουρισμού

Ο τουρισμός μπορούμε να πούμε ότι έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα, καθώς οι πρώτοι ταξιδιώτες ήταν έμποροι και επιστήμονες που ταξίδευαν έχοντας ως στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών που προέκυπταν στο επάγγελμα τους. Στην Αρχαία Αθήνα, σημαντικός αριθμός ατόμων επισκέπτονταν τα θρησκευτικά και αθλητικά γεγονότα, όπως ήταν τα Ίσθμια, τα Πύθια, τα Νέμεα. Κατά την αρχαιότητα υπήρξαν σημαντικοί περιηγητές όπως ο Ηρόδοτος, ο Διόδωρος, ο Στράβων, που ταξίδεψαν στον τότε γνωστό κόσμο, την Αίγυπτο, τη Μεσοποταμία, τη Βόρειο Αφρική, τη Βαβυλωνία, περιγράφοντας τον τρόπο ζωής των κατοίκων των περιοχών αυτών, καθώς επίσης και τα ήθη, τα έθιμα και τα μνημεία τους. (Βαρβαρέσος, 2013)

Στη διάρκεια των μεσαιωνικών χρόνων, στα οδικά δίκτυα της εποχής προκλήθηκαν σημαντικές καταστροφές εξαιτίας των φεουδαρχικών πολέμων, με αποτέλεσμα να επηρεαστεί η ασφάλεια των ταξιδιωτών και έτσι η δυναμική του τουρισμού περιορίστηκε. Εξαιρέση αποτέλεσαν οι Άγιοι Τόποι και ορισμένοι ακόμα θρησκευτικοί προορισμοί, όπως επίσης και ο τουρισμός γύρω από τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. (Τσάρτας, 1996)

Κατά τον 17^ο αιώνα, η εκπαίδευση των ευγενών περιελάμβανε ταξίδια στο εξωτερικό, τα οποία αποτελέσαν τις βάσεις για την Μεγάλη Περιήγηση που ακολούθησε. (Lickorish & Jenkins, 2004) Τα επόμενα χρόνια, την περίοδο της αναγέννησης, οι διαθέσιμες μορφές τουρισμού αυξήθηκαν, ενώ παράλληλα ενισχύθηκαν τα κίνητρα της τουριστικής μετακίνησης. (Βαρβαρέσος, 2008) Την ίδια περίοδο στην Γαλλία, διακρίνουμε δύο είδη περιήγησης: την μικρή περιήγηση, που γινόταν στο Παρίσι και τη νοτιοδυτική Γαλλία και την μεγάλη περιήγηση που περιείχε τις περιοχές που αναφέρθηκαν αλλά και την περιοχή της Βουργουνδίας, τη νότια και νοτιοανατολικής Γαλλίας. . (Gee, et al., 2001)

Οι τεχνολογικές εξελίξεις που ακολούθησαν ιδίως κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα, είχαν ως αποτέλεσμα να αναπτυχθούν τα μεταφορικά μέσα και κατά συνέπεια να αναπτυχθεί

και ο τουρισμός. Αρχικά ήταν η ανάπτυξη του σιδηροδρόμου στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα που θεωρούνταν ένα σύγχρονο και ασφαλές μέσο μετακίνησης. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η συμβολή του Thomas Cook στην ανάπτυξη του τουρισμού, καθώς ήταν ο πρώτος που εισήγαγε την έννοια του ολοκληρωμένου τουριστικού πακέτου, το οποίο περιείχε μεταφορά, διαμονή, κατάλυμα καθώς και τις δραστηριότητες που θα εκτελούσε ο τουρίστας στον προορισμό που θα επισκέπτονταν. (Lickorish & Jenkins, 2004)

3.2 Χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος

Με την έννοια του «τουριστικού προϊόντος», εννοείται το αγαθό ή υπηρεσία, το οποίο μπορεί να παρέχεται είτε αυτοτελώς, είτε να αποτελεί μέρος ενός άλλου προϊόντος στην τουριστική αγορά, έχοντας ως στόχο να ικανοποιήσει την πληθώρα των τουριστικών επιθυμιών του ανθρώπου. Πρόκειται στην ουσία για ένα σύνθετο προϊόν που συνδυάζει κάποια συστατικά. (Dosweel, 2002)

Τα κυριότερα συστατικά του τουριστικού προϊόντος είναι τα εξής:

- Το φυσικό περιβάλλον.
- Οι μεταφορές.
- Τα τουριστικά καταλύματα.
- Οι υπηρεσίες ψυχαγωγίας και πολιτισμού

Το φυσικό περιβάλλον .

Το φυσικό περιβάλλον συνιστά όχι μόνο το χώρο μέσα στον οποίο κινούνται και διαβιούν οι άνθρωποι, αλλά και το χώρο από τον οποίο αντλούν πολύτιμους πόρους για την καθημερινή τους δράση και επιβίωση. Πολλοί θεωρούν το περιβάλλον σαν κάτι δεδομένο. Η πίεση όμως που ασκείται στους πεπερασμένους πόρους της Γης αυξάνεται με πρωτοφανείς ρυθμούς. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού, την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων και την

εξάλειψη κάθε είδους επιβλαβούς συμπεριφοράς που ευνοεί τη σπατάλη. Διαφορετικά, οι μελλοντικές γενιές θα στερηθούν τη νόμιμη κληρονομιά τους.

Το περιβάλλον αντιμετωπίζει πλέον μερικές σοβαρές παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η συνεχής αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, η διεύρυνση της μεσαίας τάξης που χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά κατανάλωσης, η ταχεία οικονομική ανάπτυξη των αναδυόμενων οικονομιών, η αυξανόμενη ζήτηση ενέργειας και ο εντεινόμενος παγκόσμιος ανταγωνισμός για τους διαθέσιμους πόρους.

Ο τουρισμός, μέσα από τις δραστηριότητές του, επιδρά σε πολύ μεγάλο βαθμό με το φυσικό περιβάλλον, σε σημείο που όταν υποβαθμίζεται το φυσικό περιβάλλον να πλήττει το τουριστικό προϊόν. Αυτό οφείλεται στην μορφή του μαζικού – βιομηχανοποιημένου που έχει πάρει ο τουρισμός τις τελευταίες δεκαετίες. Οι αρνητικές επομένως επιδράσεις του τουρισμού στο φυσικό περιβάλλον εμφανίζονται όταν ο τουρισμός ξεπερνά τη φέρουσα ικανότητα του φυσικού περιβάλλοντος, όταν δηλαδή η τουριστική ανάπτυξη ξεπεράσει τα όρια αντοχής του τόπου. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της τουριστικής ανάπτυξης, την υποβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και του φυσικού περιβάλλοντος.

Από την άλλη πλευρά όμως υπάρχουν παραδείγματα όπου η τουριστική ανάπτυξη ωφέλησε το φυσικό περιβάλλον, προστατεύοντας το, για λόγους διατήρησης ή βελτίωσης της ελκυστικότητας του τουριστικού προϊόντος.

Οι μεταφορές

Ένας ιδιαίτερα κρίσιμος παράγοντας για την ελκυστικότητα του τουριστικού προϊόντος, αλλά και γενικότερα για την επισκεψιμότητα μιας περιοχής είναι οι μεταφορές και η προσβασιμότητα του προορισμού, δηλαδή η ευκολία με την οποία μπορεί ο τουρίστας να επισκεφτεί έναν προορισμό.

Τα τελευταία χρόνια το πιο διαδεδομένο μέσο μεταφοράς είναι το αεροπλάνο και ευρύτερα οι εναέριες μεταφορές, που αξιοποιούνται σε μεσαίες και μεγάλες αποστάσεις. Οι αερομεταφορές χαρακτηρίζονται από μεγάλη ταχύτητα, ενώ τα τελευταία χρόνια λόγω ανταγωνισμού έχουν και ελκυστικό κόστος. Προκειμένου, όμως να μπορούν να είναι κύριο μέσο μεταφοράς, θα πρέπει να υπάρχει και ένας συνδυασμός από άλλους παράγοντες. Για παράδειγμα, απαιτείται ύπαρξη υποδομών που να ταιριάζει στο δυναμικό των αεροσκαφών μιας εταιρίας, π.χ. ένα αεροσκάφος

υπερατλαντικών πτήσεων, απαιτεί συγκεκριμένες προδιαγραφές που δεν πληρούν όλα τα αεροδρόμια. Επίσης, άλλοι παράγοντες είναι οι φόροι της χώρας, το ενδιαφέρον των επισκεπτών προς τον προορισμό, καθώς και η συχνότητα των δρομολογίων.

Οι θαλάσσιες μεταφορές, πλέον, εφαρμόζονται σε μικρότερες αποστάσεις, και ιδίως για αποστάσεις που βρίσκονται εντός του τουριστικού προορισμού. Παρόλο που έχουν ελκυστικό κόστος οι ακτοπλοϊκές μεταφορές δεν χρησιμοποιούνται τόσο συχνά για την κάλυψη μεγαλύτερων αποστάσεων, καθώς απαιτείται ιδιαίτερα μεγάλος χρόνος για να επισκεφθεί κανείς έναν προορισμό με τη χρήση μόνο πλωτών μέσων. Οι πιο διαδεδομένοι τύποι θαλάσσιων μεταφορών, είναι τα κρουαζιερόπλοια, οι θαλαμηγοί, αλλά και τα επιβατικά πλοία. Για να μπορούν να χρησιμοποιούνται ευρέως αυτά τα μέσα, απαιτείται να υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές που θα παρέχουν τις αναγκαίες υπηρεσίες, όπως είναι για παράδειγμα οι μαρίνες.

Οι σιδηροδρομικές μεταφορές χρησιμοποιούνται για μικρές και μεσαίες μετακινήσεις, καθώς η διαρκής τεχνολογική εξέλιξη των τρένων ελαττώνει το χρόνο του ταξιδιού, παρέχοντας υπηρεσίες με καλύτερη ποιότητα. Ως πλεονεκτήματα αυτού του μεταφορικού μέσου μπορούν να καταγραφούν η αξιοπιστία του, καθώς είναι μέσο σταθερής τροχιάς, τα υψηλά επίπεδα ασφάλειας που παρέχει, καθώς και η δυνατότητα απόλαυσης του τοπίου. Σε κάποια τουριστικά πακέτα, προσφέρεται η δυνατότητα συνδυασμού των μεταφορικών μέσων, έτσι μπορεί π.χ. ο τουρίστας να χρησιμοποιήσει τρένο, προκειμένου να επισκεφτεί μια περιοχή με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος.

Χρησιμοποιώντας λεωφορεία γίνονται συνήθως οι οδικές μεταφορές για μεσαίες ή μεγαλύτερες αποστάσεις, αφενός για την μετακίνηση προς τον τόπο προορισμού, αφετέρου για την μετακίνηση εντός του τόπου προορισμού. Τα λεωφορεία επιπλέον, χρησιμοποιούνται για τις ξεναγήσεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους ή ακόμα για να μετακινηθούν οι τουρίστες προς ένα γεγονός, όπως είναι ένα φεστιβάλ ή μια παράσταση στο θέατρο. Οι οδικές μεταφορές εκτός του ότι ανταγωνίζονται τις σιδηροδρομικές, προκειμένου να είναι επαρκώς αναπτυγμένες απαιτούν την ύπαρξη αξιόλογων οδικών υποδομών, κυρίως σε υπερεθνικό επίπεδο, όπως και θεσμικές ευκολίες (π.χ. διέλευση από χώρες που δεν απαιτείται η έκδοση βίζας). Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται διαρκώς η χρήση των ιδιωτικών αυτοκινήτων, μειώνοντας αντίστοιχα το μερίδιο των λεωφορείων. Η βελτίωση της τεχνολογίας των αυτοκινήτων, μαζί με την ασφάλεια που υπάρχει τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και την

κουλτούρα μετακινήσεων και ταξιδιών που έχει καλλιεργηθεί τα τελευταία χρόνια, καθιστά τα ταξίδια με αυτοκίνητα σε ξένες χώρες αρκετά σύνηθες φαινόμενο.

Προκειμένου, ο τουρίστας να επιλέξει τον τρόπο μεταφοράς του, συνυπολογίζει την απόσταση του προορισμού που επιθυμεί να επισκεφτεί, το διαθέσιμο δίκτυο των υποδομών, το κόστος του ταξιδιού, που διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα, το επίπεδο των ανέσεων, την ασφάλεια του ταξιδιού, καθώς και ψυχολογικούς παράγοντες, όπως για παράδειγμα μπορεί να είναι η φοβία προς τη χρήση κάποιου μέσου μεταφοράς, όπως πολλοί άνθρωποι έχουν φοβία στο αεροπλάνο. (Βαρβαρέσος, 2008)

Τα τουριστικά καταλύματα

Τα μέρη φιλοξενίας για τουρίστες, όπου διαμένουν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους σε κάποιον τουριστικό προορισμό συνιστούν τα τουριστικά καταλύματα. Ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος είναι τα τουριστικά καταλύματα για να κριθεί ή όχι κάποιο ταξίδι επιτυχημένο. Η επιλογή αυτών συνήθως γίνεται αρκετό και νωρίτερα, αφού προηγηθεί κάποια εκτεταμένη έρευνα αγοράς, ιδίως για περιοχές, όπου ο τουρίστας επισκέπτεται για πρώτη φορά. Τα τουριστικά καταλύματα μπορούν να διακριθούν σε κύρια και σε συμπληρωματικά.

Τα ξενοδοχεία, οι ξενώνες, τα πανδοχεία καθώς και πιο προηγμένοι και σύνθετοι τύποι ξενοδοχείων, εντάσσονται στα τουριστικά καταλύματα. Για παράδειγμα υπάρχουν τα ξενοδοχεία που βρίσκονται κατά μήκος ενός αυτοκινητόδρομου, αυτά που βρίσκονται στο αεροδρόμιο, τα ξενοδοχεία αστικού τύπου χρονομεριστικής μίσθωσης, τα μπανγκαλόου, τα ξενοδοχεία που βρίσκονται κοντά σε δομές υγείας κτλ. Στα συμπληρωματικά τουριστικά καταλύματα, μπορούν να ενταχθούν τα κάμπινγκ αντίσκηνων ή αυτά που έχουν τροχόσπιτα, οι ενοικιαζόμενες βίλες ή οι ενοικιαζόμενες κατοικίες, τα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, καθώς και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Ο πιο συνηθισμένος τύπος καταλυμάτων, είναι τα ξενοδοχεία τα οποία όπως είδαμε μπορεί να είναι διαφορετικών μορφών και διαφορετικής δομής. Κάθε χώρα έχει δημιουργήσει τον δικό της Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού, ο οποίος είναι σε θέση να κατατάσσει τα καταλύματα σε ορισμένες κατηγορίες, υιοθετώντας πρότυπα, τόσο από διεθνείς όσο και από εθνικούς φορείς. Η πιο συνηθισμένη κατηγοριοποίηση των ξενοδοχείων γίνεται με βάση τα αστέρια, έτσι υπάρχουν ξενοδοχεία 5 αστέρων, ξενοδοχεία 4 αστέρων κτλ. ανάλογα με το ποια κριτήρια πληρούν. Πέρα από τα ξενοδοχεία, ακόμη και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια κατατάσσονται σε διάφορες

κατηγορίες (στην Ελλάδα συνήθως είναι τα κλειδιά, 5 κλειδιών, 4 κλειδιών κ.ο.κ.) Επιπλέον, σε διάφορες κατηγορίες εντάσσονται και οι άλλοι τύποι καταλυμάτων, όπως οι βίλες και τα ενοικιαζόμενα καταλύματα. Ειδικά οι ενοικιαζόμενες κατοικίες κερδίζουν συνεχώς έδαφος στην Ευρώπη, κυρίως από όταν άρχισε να αναπτύσσεται η πλατφόρμα Airbnb, κυρίως λόγω του χαμηλού κόστους, της μεγάλης προσφοράς και της ευελιξίας που παρέχουν στον τουρίστα-επισκέπτη. (Τζένος & Σιταράς, 2007)

3.3 Μάρκετινγκ τουριστικού προϊόντος

Το τουριστικό μάρκετινγκ μπορεί να οριστεί ως μια διαδικασία που αφορά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της τιμολογιακής πολιτικής, της στρατηγικής προώθησης καθώς και της διανομής των τουριστικών υπηρεσιών και προϊόντων, αποσκοπώντας στη δημιουργία συναλλαγών, έτσι ώστε να μπορέσουν να καλυφθούν συγκεκριμένες ανάγκες των τουριστών. (Γεωργόπουλος, 2002)

Στον τουριστικό τομέα, ο τουριστικός οργανισμός που ασχολείται με το μάρκετινγκ μπορούμε να πούμε ότι διακρίνεται από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: α) την ανάπτυξη φιλοσοφίας που θέτει στο επίκεντρο τον πελάτη, κατανοώντας και ικανοποιώντας τις ανάγκες του. β) τη δημιουργία σχέσεων με τον πελάτη, με στόχο να ενισχυθεί ο βαθμός αφοσίωσης στο προϊόν γ) την καλλιέργεια δημιουργικής σκέψης, προκειμένου να αναπτυχθούν καινοτομίες που συμβάλλουν στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος δ) την ανάπτυξη διοικητικής δομής που έχει ως στόχο να εξυπηρετεί τους αντικειμενικούς σκοπούς που έχει θέσει ο οργανισμός. (Kotler, 2000)

Για την προσέλκυση των τουριστών σε έναν προορισμό, ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην εικόνα του προορισμού, η οποία αποτελεί στοιχείο του μάρκετινγκ. Ως εικόνα νοείται το σύνολο των ιδεών, των πεποιθήσεων αλλά και των εντυπώσεων που δημιουργούνται για τον κάθε προορισμό. (Τσάρτας, 1996)

Σημαντικός είναι ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει η διαφήμιση στο μίγμα μάρκετινγκ που ακολουθείται για το τουριστικό προϊόν. Αυτό συμβαίνει καθώς τα ανταγωνιστικά τουριστικά προϊόντα παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες και ο καταναλωτής θα πρέπει να επιλέξει αυτό που είναι ευρέως γνωστό. Ανάλογα με το

πόσο αναπτυγμένο είναι το τουριστικό προϊόν της εν λόγω περιοχής, καθώς και τη διαφημιστική συμπεριφορά που διαμορφώνουν οι ανταγωνιστές γίνεται επιλογή των στόχων της διαφήμισης. Το μήνυμα που επιχειρείται να περάσει από τη διαφήμιση μπορεί να απευθύνεται είτε στη λογική του καταναλωτή, κάνοντας χρήση επιχειρημάτων, είτε στο συναίσθημα του καταναλωτή, τονίζοντας την ιδιαιτέρα του προορισμού και την μοναδική εμπειρία του τουριστικού προϊόντος που καλείται να αγοράσει, είτε στοχεύοντας στην κοινωνική εικόνα του καταναλωτή και τέλος μπορεί να στοχεύει στην ειδική ομάδα στην οποία ανήκει ο καταναλωτής. Για παράδειγμα, διαφορετικό μήνυμα διαφήμισης θα απευθυνθεί σε νέους ηλιακά που επιδιώκουν να επισκεφτούν την Αθήνα για να γνωρίσουν τον ελληνικό τρόπο ζωής και να ξεκουραστούν και διαφορετικό μήνυμα θα απευθυνθεί στους τουρίστες που θα έρθουν στην Αθήνα στα πλαίσια ενός διεθνούς συνεδρίου. (Ηγουμενάκης, et al., 1999)

3.4 Η τουριστική ανάπτυξη και η σημασία της σε διεθνές και εθνικό επίπεδο

Το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον είναι πολύπλοκο τα τελευταία έτη και «παρουσιάζεται πτώση του ρυθμού αύξησης του διεθνούς εμπορίου, πτώση των τιμών του πετρελαίου και των εμπορευμάτων» και «επιβαρύνεται διαρκώς από τις αρνητικές επιπτώσεις των εξάρσεων στις γεωπολιτικές αναταραχές». (metaforespress.gr , 2018). Η παγκόσμια οικονομία «εξελίσσεται στα τέλη του 2016 σε χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης», με τις μεγάλες αναπτυγμένες χώρες σε μακροχρόνια στασιμότητα και άλλες χώρες (Κίνα, Νότια Κορέα κ.ά.) σε επιβράδυνση στους ρυθμούς ανάπτυξης. Χώρες (όπως η Αυστραλία, Ρωσία, Βραζιλία κ.ά.) που η οικονομία τους στηρίζεται στην εξαγωγή πρώτων υλών και εμπορευμάτων περιήλθαν σε κρίση.

Η ζήτηση των τουριστικών υπηρεσιών/προϊόντων στην Ελλάδα είναι αλληλένδετη με τους παραπάνω παράγοντες και επηρεάζεται κυρίως από:

- το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον
- τη διεθνή ανταγωνιστικότητα του Ελληνικού τουρισμού
- τη γενικότερη εικόνα της Ελλάδας στο εξωτερικό και το εσωτερικό
- το οικονομικό/πολιτικό περιβάλλον της χώρας

- το πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης και των ανεξέλεγκτων προσφυγικών ροών.

Σε αντίθεση με τις εξελίξεις αυτές και την επιδείνωση των οικονομικών μεγεθών διεθνώς, ο τουρισμός και οι εξαγωγές αγαθών είναι οι εν ενεργεία τομείς επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα που παρουσιάζουν προοπτικές και θα συμβάλουν στην ανάκαμψη και άλλων κλάδων της οικονομίας στην Ελλάδα, κυρίως εκείνων που είναι επίσης εκτεθειμένοι στο διεθνή ανταγωνισμό. Σύμφωνα με την Άννα Σφακιανάκη ‘Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στα Boutique Hotels της Κρήτης’ 18 με τα επίσημα στοιχεία που επεξεργάστηκαν από την SETE Intelligence (INSETE, 2016) την περίοδο Ιούνιος 2016 οι Μαρούλης & Ίκκος (2006), ο κλάδος του τουρισμού προσελκύει επενδύσεις και συνέβαλε θετικά το έτος 2015 στο ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) :

- Κατά 0,41 με βάση την αύξηση των εσόδων από τον εξωτερικό τουρισμό
- Κατά 0,31 με βάση την αύξηση της προστιθέμενης αξίας στον κλάδο του Υ. & Λ. Εμπορίου, Μεταφορών και παροχής Υπηρεσιών, Καταλύματος και Εστίασης.
- Κατά 0,92 με βάση την αύξηση της συνολικής άμεσης και έμμεσης δαπάνης που προκλήθηκε στην Ελλάδα από τον τουρισμό.

Επίσης, στο ίδιο έτος, ο τουρισμός συνέβαλε στη συγκράτηση της πτώσης του ΑΕΠ στο -0,2% και λειτούργησε θετικά στην αύξηση της απασχόλησης. Η νέα αύξηση που σημειώθηκε αφορούσε:

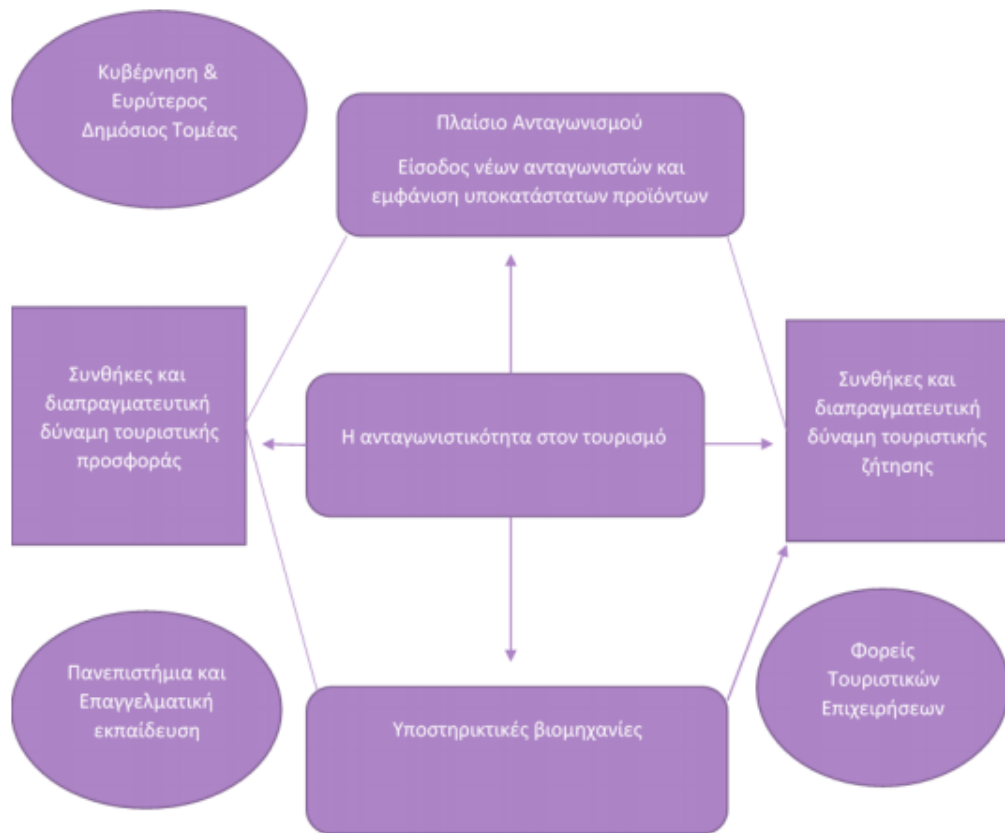
- 7,6% στις αφίξεις μη κατοίκων στη χώρα
- 5,5% στα έσοδα από τον εξωτερικό τουρισμό
- 3,1% στον κύκλο εργασιών στους τομείς καταλύματος και εστίασης
- 9,1% στον κύκλο εργασιών στις αεροπορικές μεταφορές

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία του Τουριστικού Ισοζυγίου (Απρίλιος 2016) από την Τράπεζα της Ελλάδος, για το έτος 2015 οι αφίξεις στη χώρα ήταν 26.114.200 και οι διανυκτερεύσεις 188.012.000 με μέση διάρκεια 7,2 όπου σημειώθηκαν έσοδα (σε χιλ. ευρώ) 14.125.800 και με έσοδα ανά ταξιδιώτη 541 ευρώ. Όσον αφορά το έτος 2015 παρατηρήθηκε μείωση στη δαπάνη ανά ταξίδι στα 580 ευρώ από 590 ευρώ που ήταν το έτος 2014 και 653 ευρώ το έτος 2013. Αυτό δεν οφείλεται σε χαμηλότερη ημερήσια

δαπάνη των επισκεπτών αλλά στην πραγματοποίηση διακοπών μικρότερης διάρκειας. Όσον αφορά την απασχόληση, με βάση τα στοιχεία της έρευνας Εργατικού δυναμικού, μετά το Εμπόριο και το σύνολο του Πρωτογενούς τομέα, 3ος μεγαλύτερος τομέας σε αριθμό απασχολούμενων κατατάσσεται ο τουρισμός, όπου απασχολείται περισσότερο από το 10% του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα. (metaforespess.gr , 2018)

Το τουριστικό προϊόν υπόκειται σε υψηλό ανταγωνισμό, γεγονός που επηρεάζει την στρατηγική των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη και την εξέλιξη των τουριστικών τους προϊόντων. Η ανταγωνιστικότητα στον τουρισμό σύμφωνα με τον Porter (1998) είναι αλληλένδετη με διάφορους παράγοντες. Οι δυνάμεις αυτές περιγράφονται στο γνωστό υπόδειγμα ανάλυσης του ανταγωνισμού Competitive Diamond και αποτελούν τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος:

Εικόνα 1: Το διάγραμμα Competitive Diamond

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Πολιτιστικές Μαύρες Τρύπες

4.1 Μαύρη τρύπα

Ένα άρθρο των Times (Λονδίνο), το Νοέμβριο του 1997, παίρνοντας θέση κατά της ευρωπαϊκής νομισματικής ένωσης, είχε τίτλο «Η Μαύρη τρύπα στην καρδιά της Ευρώπης». Ξεκίνησε, «Στην καρδιά του Ευρω-σχηματισμού, που σύντομα θα μετονομαστεί σε ONE (οικονομική και νομισματική ένωση), χάσκει μια μαύρη τρύπα, απειλώντας να ρουφήξει κάθε οικονομία που περιπλανιέται στο δικό της βαρυντικό πεδίο. Η μαύρη τρύπα ονομάζεται αφερεγγυότητα-χρεοκοπία».

Όποια και αν είναι η ουσία της άποψης αυτής, οι μαύρες τρύπες, είναι μία εντελώς διαφορετική ουσία και υπάρχει περίπτωση να γίνει μία ακόμη μεγαλύτερη απειλή για την ευρωπαϊκή ομοιογένεια και ευημερία από ό,τι η μαύρη τρύπα που προκύπτει από ένα ενιαίο νόμισμα. Αυτά είναι φαινόμενα θα περιγράφαμε ως πολιτιστικές μαύρες τρύπες (ΠΜΤ), που υπάρχουν όχι μόνο στην Ευρώπη, αλλά σχεδόν παντού στον κόσμο.

Πριν παραθέσουμε μερικά παραδείγματα ΠΜΤ, είναι χρήσιμο να δούμε ένα γενικό ορισμό των μαύρων τρυπών των γνωστότερων κοσμικών ποικιλιών, όπως περιγράφεται από επιστήμονες, όπως ο Stephen Hawking και ο Fred Hoyle, δεδομένου ότι θα κάνουμε συγκεκριμένους παραλληλισμούς του πολιτισμικού τομέα με τα ουράνια σώματα που ανακαλύφθηκαν από την επιστήμη. Μία σύνθετη περιγραφή θα μπορούσε να διατυπωθεί ως εξής:

Μια μαύρη τρύπα είναι ένα θεωρητικό ουράνιο σώμα με ένα βαρυντικό πεδίο τόσο ισχυρό που τίποτα δεν μπορεί να ξεφύγει από την εγγύτητά του. Το σώμα περιβάλλεται από ένα σφαιρικό όριο, που ονομάζεται ορίζοντας, μέσω του οποίου, το φως μπορεί να εισέλθει αλλά όχι να ξεφύγει: και έτσι φαίνεται εντελώς μαύρο. Ύλη μπορεί να πέσει σε μια μαύρη τρύπα, αλλά ούτε πληροφορίες ούτε ενέργεια μπορεί να βγει από αυτήν. Η ακτίνα, ή σφαιρικό όριο, αναφέρεται επίσης ως «ορίζοντας γεγονότων». Στην περιοχή αυτή, η βαρύτητα τροποποιεί σημαντικά το χρόνο, το χώρο, και άλλα φαινόμενα.

Μια μαύρη τρύπα είναι μια τρομακτική ιδέα - μιας κοσμικής ηλεκτρικής σκούπας, που αιχμαλωτίζει, ρουφάει και εκμηδενίζει οτιδήποτε περιπλανιέται πολύ κοντά στην τροχιά του.

Μια πολιτιστική μαύρη τρύπα, κατά έναν χαλαρό ορισμό, είναι μια μη-συζητήσιμη βασική πεποίθηση με τόσο έντονη βαρύτητα που υπερβαίνει ή στρεβλώνει οποιοσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, αξίες, ή ένα σύνολο αρχών που εισέρχονται μέσα στο σφαιρικό όριο του πεδίου βαρύτητας και απορροφά, στην πραγματικότητα καταπίνει, τις εντολές που κατέχονται από το "θύμα".

Για να συνεχίσουμε με αυτήν την απεικόνιση, ακριβώς όπως και στην περίπτωση της κοσμικής μαύρης τρύπας, το φως μπορεί να εισέλθει στην ΠΜΤ, αλλά ποτέ δεν μπορεί να ξεφύγει; Έτσι – σαν αποτέλεσμα, η φώτιση, όπως θα μπορούσε να προσφερθεί σε μια πολιτισμική ομάδα από μια άλλη πολιτισμική ομάδα με ένα διαφορετικό σύνολο πολιτιστικών αξιών χάνει όλο το αντίκτυπο καθώς πέφτει στην ΠΜΤ και εξαφανίζεται μέσα στη μαυρίλα, την ανυπαρξία, και την εξάλειψη.

Αυτά τα πράγματα συμβαίνουν ποτέ; Ναι, συμβαίνουν, όλη την ώρα. Οι κοσμικές μαύρες τρύπες, όπως παραδέχονται οι επιστήμονες, είναι ακόμα σε υποθετικό στάδιο, καθώς καμία δεν έχει προσδιοριστεί. Οι ΠΜΤ, αντιθέτως, είναι διαδεδομένες σε όλη την επιφάνεια του πλανήτη. Κλασσικές ΠΜΤ συχνά έχουν πολιτικές ή θρησκευτικές καταβολές. Αχαλίνωτος πατριωτισμός, σωβινισμός, θρησκευτικός φανατισμός στην προκειμένη περίπτωση. «Η χώρα μου, σωστά ή λανθασμένα» είναι μια ΠΜΤ, αν και ακούγεται καλό σε καιρό πολέμου.

Αυτή η συγκεκριμένη ΠΜΤ, απορροφώντας τις φυσιολογικές ορθολογικές και ανθρωπιστικές πεποιθήσεις ενός Βρετανού στρατιώτη, του επιτρέπει να πυροβολήσει ένα Γερμανό ή Αργεντίνο στρατιώτη με τον οποίο μοιράζεται μια σειρά από δυτικές και Παγκόσμιες αξίες, ηθική, και την πολιτιστική κληρονομιά. Τα χαρακώματα του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου ήταν τόσο φυσική αλλά και την πολιτιστική μαύρη τρύπα, που αντιπροσωπεύει μια μαζική στρέβλωση απόψεων και (δυστυχώς) τους θανάτους εκατομμυρίων-κατά τα άλλα- ειρηνικών Βρετανών, Γερμανών και Γάλλων νεαρών ανδρών.

«Υπάρχει μόνο ένας Θεός, ο Αλλάχ και ο Μωάμεθ είναι ο προφήτης του» είναι μια ΠΜΤ, καθόσον ο ισχυρισμός, όταν είναι απόλυτος, δεν επιδέχεται κανένα επιχείρημα, καμία διαφωνία, ή εναλλακτική. Ένας μουσουλμάνος, αν και απόλυτα δεκτικός να

συζητήσει, να επηρεάσει ή και να πείσει πάνω σε άλλους τομείς, μπορεί να γίνει εντελώς αδιάλλακτος και ατίθασος αν το επιχείρημά σας προσκρούει στην αξιοπιστία του Ισλάμ.

Τέτοια είναι η σοβαρότητα και η ένταση της πίστης του μουσουλμάνου που μετατρέπει, περιθωριοποιεί, ή υποβιβάζει στην ασημαντότητα οποιεσδήποτε συνδεδεμένες ή περιφερειακές περιστάσεις ή καταστάσεις που μπορεί να συζητά κανείς με αυτόν. Κατά συνέπεια, μια ορθολογική ανάλυση των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, ακόμα και από μετρια παθιασμένους μουσουλμάνους, ήταν σχεδόν αδύνατο. Δεν είναι μόνο το Ισλάμ, που ευθύνεται. Φανατικός Ινδουισμός, Σιωνισμός, ή οποιαδήποτε άλλο απόλυτο θρησκευτικό δόγμα θα μπορούσε να χρησιμεύσει εξίσου ώστε να καταστραφεί κάθε λογική ή διαφωτιστική συζήτηση.

Στην πραγματικότητα, τα προβλήματα που προκαλούνται από πολιτικά ή θρησκευτικά ζητήματα δεν είναι το θέμα εδώ, εκτός εάν διασταυρώνονται με την πολιτιστικά χαρακτηριστικά. Οι ΠΜΤ έχουν μια μικρή σχέση με τον πατριωτισμό ή τη θρησκεία, αλλά συνδέονται στενά με τον «εθνικό προγραμματισμό» των διαφόρων πολιτισμικών ομάδων.

Στους περισσότερους από εμάς, μας «ανήκουν» μία ή δύο ΠΜΤ, και εμείς συχνά «συρόμαστε» σε εκείνους που μας πλησιάζουν. Αυτές οι ΠΜΤ μπορούν να αναρροφηθούν και να έχουμε υποτιμήσει το λόγο τους. Συνήθως αυτό το κάνουμε χωρίς να το γνωρίζουμε.

Πάρτε, για παράδειγμα, το αμερικανικό όνειρο, το οποίο στηρίζει τη νοοτροπία της επικρατούσας αμερικάνικης κουλτούρας (όχι των υποκουλτούρων). Αμερικανοί διαποτισμένοι με αυτό το πνεύμα ή την πίστη, πιστεύουν ακράδαντα ότι το όνειρο υπάρχει και λαμβάνεται μόνο επί αμερικανικού εδάφους, και κανένα άλλο όνειρο δεν μπορεί να συνυπάρχει με αυτό. Μπορείτε να φτάσετε εκεί με τα οράματά σας βασισμένα στο σουηδικό κοινωνικό κράτος, τη βρετανική ποιότητα ζωής, ή με την επίγεια ουτοπία της Κόστα Ρίκα, αλλά τίποτα από αυτά που θα πείτε ή θα κάνετε δεν θα αλλάξει ούτε ακόμα και θα επηρεάσει την πίστη των περισσότερων Αμερικανών στην εργασιακή ηθική, την αποτελεσματικότητα, τη δημοκρατία, το πανίσχυρο δολάριο, την αναλογία της ώρας με τα χρήματα, και τα διάφορα απλοϊκά και συχνά υλιστική «στολίδια» της αμερικανικής κοινωνίας. Εδώ έχουμε ένα παράδειγμα ενός ΠΜΤ συγκλονιστικών διαστάσεων.

Η επιφάνεια της βαρύτητάς της είναι τόσο ισχυρή που επιτρέπει σε έναν Αμερικανό πρόεδρο να κινητοποιήσει μισό εκατομμύριο στρατιώτες μέσα σε λίγες ώρες και να τους αποστείλουν στο Κουβέιτ, την Αϊτή, τον Παναμά, το Βιετνάμ, την Γρενάδα, την Κορέα, ή το Αφγανιστάν με την αναλλοίωτη πεποίθηση ότι μόνο οι Αμερικανοί μπορούν να διατηρήσουν τη δημοκρατία και τη διαδρομή του ελεύθερου εμπορίου.

Στην Μάργκαρετ Θάτσερ πήρε λιγότερες από τέσσερις ημέρες για να στείλει το μισό της Βρετανικής ναυτικής δύναμης στην άλλη άκρη του κόσμου το 1982, επειδή «το σχοινί είχε τεντωθεί» - είχε φτάσει στα όριά της

Το γεγονός ότι οι ΠΜΤ επιτρέπουν στους πολιτικούς να έχουν δυνάμεις χειραγώγησης είναι λυπηρό, αλλά αυτό που είναι πιο σημαντικό αν το δούμε από την πολιτιστική πλευρά, είναι ο βαθμός στον οποίο οι άνθρωποι τυφλώνονται όταν είναι στο πλαίσιο του "ορίζοντα γεγονότων" που αναφέρθηκε προηγουμένως.

Οι Βρετανοί είναι, κυρίως, ήρεμοι και γαλήνιοι άνθρωποι, όμως ο ανεξέλεγκτος σωβινισμός του 1982 που ξεπήδησε από το πουθενά, και ο καθένας που βρισκόταν στο πλήθος, ούρλιαζε βλέποντας απο μακριά τα οπλιταγωγά στο δρόμο του προς τα νησιά Φώκλαντ, δεν θα μπορούσε παρά να είναι έκπληκτος με την έντασή τους.

Οι μαζικές ΠΜΤ έχουν δημιουργηθεί από το «ξαναγράψιμο» της ιστορίας. Υπάρχει μία ιστορία για ένα ταξίδι στα τέλη της δεκαετίας του 1950 από το Λονδίνο στο Ελσίνκι με ένα ρώσικο πλοίο, με περίπου εκατό επιβάτες, κυρίως Βρετανούς. Το πλήρωμα ήταν πολύ φιλικό, σε γενικές γραμμές ήταν ένα πολύ ευχάριστο ταξίδι. Τα βράδια, μετά το δείπνο μισή ντουζίνα αξιωματικών πήγαν στο μπαρ για να συναναστραφούν με τους επιβάτες. Από το πρώτο κιόλας βράδυ, η πολιτική έγινε η αντικείμενο συζήτησης.

Οι επιβάτες υποβλήθηκαν σε μία έντονη πολιτική κατήχηση, για τους Ρώσους αξιωματικούς που δεσμεύονταν ως κομμουνιστές. Αυτό από μόνο του δεν ήταν καθόλου έκπληξη, δεδομένης της κατάστασης εκείνη την περίοδο. Η συζήτηση με τους Βρετανούς (πολλοί από αυτούς ήταν φοιτητές) περιστασιακά φούντωνε, αλλά όχι περισσότερο από όσο θα φούντωνε σε ένα πανεπιστημιακό debate. Υπήρχε έντονη τυφλή πίστη των Ρώσων αξιωματικών στον Κομμουνισμό αλλά και η δική τους εκδοχή για την ιστορία. Αυτοί ήταν σαφώς μορφωμένοι άνδρες, όμως όλοι τους πίστευαν ότι ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος είχε αρχίσει το 1942.

Δεν είχαν ακούσει ποτέ της Μάχης της Βρετανίας ή τη RAF. Πίστευαν πως η Σοβιετική Ένωση είχε κερδίσει το πόλεμο μόνη της ενάντια στη ναζιστική Γερμανία. Ναι, οι Αμερικανοί συνέβαλαν με κάποιες μικρές ποσότητες πολεμικού υλικού, με σκοπό να τυφλώσουν τους Ρώσους για την πραγματικότητα ενός Αμερικανο-Βρετανο-Γερμανο-Ιαπωνικής συνωμοσίας να περιβάλλουν και περιέχουν τη Ρωσία μετά τον πόλεμο. Ο Churchill ήταν, σύμφωνα με τους Ρώσους αξιωματικούς, ένας Βρετανός Ναζί, ο Τρούμαν ήταν ο πατέρας της ατομικής βόμβας. Ναι, έφαγαν αξιοπρεπώς στην Αγγλία (πράγμα που είδαν με τις επισκέψεις τους στο Ηνωμένο Βασίλειο κάθε δύο εβδομάδες) αλλά οι περισσότεροι κάτοικοι της Αμερικής λιμοκτονούσαν.

Τίποτα δε μπορούσε να πει ο οποιοσδήποτε από τους επιβάτες που δεν έκανε την παραμικρή εντύπωση σε αυτούς τους ανθρώπους . Κάθε επιχείρημα που προέβαλαν, όσο καλά τεκμηριωμένο και αν ήταν , απλά το απέρριπταν. Δεν πίστευαν ακόμα και μερικούς από τους Βρετανούς φοιτητές, οι οποίοι ήταν κομμουνιστές και ήταν στο δρόμο τους προς τη Μόσχα. Όταν το θέμα της συζήτησης κατά καιρούς μετατράπηκε σε σπορ, μπαλέτο, ζωγραφική, ή την αρχιτεκτονική, οι Ρώσοι αξιωματικοί ήταν γνώστες, ενδιαφέρονταν, και επιδέχονταν και άλλες απόψεις.

Σε ορισμένες χώρες, ΠΜΤ με ακαταμάχητη ένταση της βαρύτητας, γεννιούνται από αιώνες μίσους ή διαιρέσεις μεταξύ των γειτόνων. Παραδείγματα με αμοιβαία στάσεις είναι μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων, Φλαμανδοί Βέλγοι και Βαλλώνιοι, Κορεάτες και Ιάπωνες, Εβραίοι και Άραβες. Είναι σχεδόν αδύνατο για έναν ξένο σε αυτές τις εχθρικές στάσεις να κάνει οποιουδήποτε είδους ουδέτερη ή αμερόληπτη δήλωση με την παρουσία των διαγωνιζομένων. Είναι επικίνδυνες οι ΠΜΤ από κάθε άποψη.

Άλλες ΠΤΜ είναι πιο ήπιες, αν και δεν είναι λιγότερο ισχυρές και οι συνέπειές τους στο περιβάλλον τους. Στην Ιαπωνία, η έννοια του «πρόσωπου» , της εμφάνισης, είναι μία ΠΜΤ. Λίγες εθνικότητες δέχονται να χασουν το πρόσωπο, αν και μερικοί το χειρίζονται πολύ καλύτερα από τους άλλους.

Στην Ιαπωνία, την Κίνα και την Κορέα, ωστόσο, το θέμα του προσώπου φαίνεται να είναι τόσο σημαντικό που όλες οι οι πτυχές της συμπεριφοράς ενός ατόμου πρέπει να υποτάσσονται σε αυτό. Οι επιτυχείς διαπραγματεύσεις, τα συμβόλαια και άλλες συμφωνίες που επιτεύχθηκαν σε αυτές τις χώρες με τα άλλα μέρη συνεχώς «έδιναν πρόσωπο» στην άλλη πλευρά. Διαφυλλώνοντας και δίνοντας πρόσωπο είναι το κλειδί για

την επιτυχία και την πρόοδο. Από την άλλη πλευρά, μία απώλεια του «προσώπου» καταστρέφει οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα στην περιοχή.

4.2 ΠΜΤ ανά Χώρα

Κίνα

Μία ΠΜΤ ειδικά για τους Κινέζους είναι η έννοια του Chung Kuo, το «Μέσο Βασίλειο». Η Κίνα είναι το κέντρο του κόσμου και έχει τον αρχαιότερο πολιτισμό (πραγματικότητα), ως εκ τούτου, έρχεται και η κινεζική σκέψη, ότι οι άλλες χώρες είναι περιφερειακές, νέες, άπειρες, συχνά ανήθικες, υστερούν από πραγματικές αξίες και σίγουρα δεν είναι σωστά πολιτισμένες.

Αυτή η πεποίθηση δεν κρατιέται μόνο από τους Κινέζους διανοούμενους, αλλά επίσης παρατηρείται και μεταξύ των αγροτών. Αν μιλάς κινέζικα αρκετά καλά για να συνομιλήσεις με μία αγρότισσα στο ρυζοχώραφό της, εκείνη θα διακόψει ευγενικά το έργο της για λίγα λεπτά, για να γνωρίσει από που έρχεστε, να ανταλλάξετε μερικούς αστεϊσμούς, και στη συνέχεια να επιστρέψει στο μόχθο της. Εκείνη δεν ενδιαφέρεται συγκεκριμένα για εσένα (έναν ξένο). Βρίσκεται ήδη στο κέντρο των πραγμάτων. Εκεί είναι το μέρος όπου όλα συμβαίνουν.

Γαλλία

Η γαλλική ΠΜΤ είναι η βεβαιότητα τους για τη γαλλική πνευματική ανωτερότητα. Συχνά οι Γάλλοι καλούνται να απαντήσουν, εάν συμφωνούν με αυτήν την πεποίθηση, και είναι αρκετά ειλικρινής και παραδέχονται πως το κάνουν. Δεν θεωρούν τους εαυτούς τους αναιδής. Το μέγεθος και το μεγαλείο των ιστορικών επιτευγμάτων τους απλά τους αφήνει πεπεισμένους ότι έχουν μια αποστολή να διδάξουν και να εκπολιτίσουν τους άλλους.

Η πολιτική, στρατιωτική και η οικονομική τους δύναμη δεν μπορούν πλέον να κυριαρχούν όπως παλαιότερα, αλλά οι Γάλλοι δεν αντιλαμβάνονται καμία συστολή ή

ξεθώριασμα της ηθικής και διδακτικής εξουσίας τους. Είναι πολύ δύσκολο για έναν Φιλανδό, Σουηδό, ή Δανό να πείσει ένα Γάλλο μεμονωμένα ότι αυτός ή αυτή μπορεί να μάθει κάτι από τους Σκανδιναβούς. Δοκιμάστε να πείτε σε έναν Γάλλο ότι στον 21ο αιώνα η Γαλλία θα είναι μόνο ένας μικρός παίκτης στα παγκόσμια γεγονότα και θα αντιληφθείτε πολύ γρήγορα τα βάθη της γαλλικής ΠΜΤ.

Βρετανία

Στη Βρετανία, η πόλωση της κοινωνίας είναι μια ΠΜΤ, σίγουρα όσον αφορά τις ανώτερες και τις εργατικές τάξεις. Η βρετανική παραδοσιακή ικανότητα αιτιολογημένης συζήτησης-αντίλογου καταρρέει όταν έρχεται αντιμέτωπη με το φαινόμενο του «εμείς και αυτοί» -- μια άτυχη κληρονομιά της πρώιμης βιομηχανικής επανάστασης.

Σουηδία

Η σουηδική εμμονή με την ομοφωνία είναι μια πιο ήπια, αν και συχνά ερεθιστική, ΠΜΤ. Ατελείωτες συναντήσεις, όπου η γνώμη του καθενός πρέπει να ακουστεί (αν και δεν ήταν πάντα σύμφωνες), οδηγούν σε συνηθισμένες αναβολές των αποφάσεων, με υπερ-πραστατευτικότητα, και τις κατευθυντήριες γραμμές από τους Σουηδούς υπεύθυνους. Ο έμφυτος φόβος της αντιπαράθεσης και η υπερβολική εξάρτηση από την ομάδα για τις πρωτοβουλίες, επιβραδύνει τη δράση και την αποφασιστικότητα στη σουηδική κοινωνία.

Φινλανδία

Αν σε χώρες όπως η Γαλλία και οι Ηνωμένες Πολιτείες το να έχει κανείς υπερβολική αυτοπεποίθηση και να έχει αποκάλυπτα γνώμη για όλα τα πράγματα σχετίζονται με ΠΜΤ, στη Φινλανδία συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Η φινλανδική ΠΜΤ είναι μία ακραία ολιγολογία, υπάρχουν πολύ έντονες απόψεις αλλά συχνά δεν εκφράζονται. Ο Φινλανδός έχει ένα εμμονικό ταλέντο στην αυτο-περιθωριοποίηση.

Ιταλία

Μία ακόμη κάπως θετική ΠΜΤ, αν και ενοχλητικό για τις Σκανδιναβικές χώρες, είναι ο ιταλικός καταναγκασμός για ευφράδεια στη συζήτηση και πειθώ. Οι Ιταλοί -οι πιο επικοινωνιακοί όλων των ανθρώπων- είναι πεπεισμένοι ότι μπορούν να πείσουν οποιονδήποτε να κάνει κάτι, με την προϋπόθεση ότι θα τον φέρουν πρόσωπο με πρόσωπο με μία κατάσταση και θα έχουν την προσοχή του για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

Συχνά αδυνατούν να κατανοήσουν ότι αυτή η τακτική δεν μπορεί να λειτουργεί πάντα με ορισμένες εθνικότητες, για παράδειγμα, τους Σκανδιναβούς, τους Κορεάτες και τους Κινέζους. Το ιταλικό πάθος για μακρά αυτο-έκφραση αποτρέπει επίσης τον συνομιλητή τους από το να παρέχει μία επαρκή απάντηση. Οι Ιταλοί μπορούν να μιλούν και να ακούνε ταυτόχρονα, όμως Σκανδιναβοί και οι Ιάπωνες δεν μπορούν.

Ρωσία

Η Ρώσικη ΠΜΤ είναι η καχυποψία. Αιώνες κακής διακυβέρνησης και προπαγάνδας έχουν κάνει τους Ρώσους να θεωρούν πως οτιδήποτε λέγεται από ανθρώπους των Αρχών ή από ξένους είναι αναληθές και ή έχει άλλο σκοπό να τους εκμεταλλευτούν.

Η «Ελευθερία» του Στάλιν διατηρεί τη σημασία της μόνο στο παράνομο λεξικό του γέλιου (ένα μυστικό αστείο). Εντός του Ρωσικού ορίζοντα των ΠΜΤ, τα πλαίσια αναφοράς είναι διαστρεβλωμένα σε τέτοιο βαθμό, που η χρήση κανονικού (Δυτικού) λεξιλογίου για να επικοινωνήσουν ένα νόημα ή πληροφορίες, γίνεται μια άσκηση στη ματαιότητα.

Αυστραλία

Η Αυστραλιανή ΠΜΤ, είναι ίσως μόνο μια «γκρίζα τρύπα», δεδομένου ότι το κέφι και η ανοικτότητα των Αυστραλών, τους τοποθετεί στους πιο εύκολους ως προς την κοινωνικοποίηση. Παρ' όλα αυτά, αυτό που αποκαλούν "Tall Poppy Syndrome" είναι ένα διαρκές εθνικό γνώρισμά τους και συνδέεται με τις δυσκολες μέρες του παρελθόντος των μεταφορών των καταδίκων και των πρώτων οικισμών, τότε που το

να υψωθείς πάνω από τους συνανθρώπους ή να συνεργαστείς με τις αρχές, θα σε υποτιμούσε στα μάτια των ανθρώπων σου.

Οι σύγχρονοι Αυστραλοί θα απορρίψουν την κανονική ομοιότητα χαρακτήρων αμέσως, όταν τους δείξετε οποιοδήποτε σημάδι υπεροψίας., οποιεσδήποτε εύλογες προτάσεις και αν τους προσφερετε μετά από αυτήν σας την συμπεριφορά θα υποτιμηθεί.

Μεξικό

Η μεξικανική ΠΜΤ έχει κάποια ομοιότητα με εκείνες της Ρωσίας και της Αυστραλίας όσον αφορά την αντιπάθεια προς την εξουσία, ειδικά εάν η δύναμη προέρχεται από τη Βόρεια Αμερική. Το σύνδρομο προς τους αμερικάνους εδώ και αιώνες, και δεν έχουμε καμία αμφιβολία για την προέλευσή του. Αμερικάνοι διπλωμάτες έχουν μάθει πως η απαραίτητη προϋπόθεση για κάθε είδους λογική και ώριμη διαπραγμάτευση με τους μεξικανούς είναι η αναγνώριση της εθνικής τους τιμής, δείχνοντας το μεγαλύτερο δυνατό, ίσως υπερβολικό, σεβασμό για τη μεξικανική αξιοπιστία αλλά και για τη θέση τους.

Αυτή η ευαισθησία για το «σημείο τιμής» μοιράζεται σε όλους τους λαούς της Λατινικής Αμερικής και είναι εμφανής επίσης και στην Ισπανία, όπου η παραδοσιακή ενασχόληση με την «αξιοπρέπεια του ανθρώπου» χρωματίζουν διαφορετικά οποιαδήποτε κανονική και ορθολογική συζήτηση. Σε όλες τις συναλλαγές-σχέσεις με ισπανόφωνους, θα υπάρχουν επίμονα αναφορές περί προσωπικής, τοπικιστικής, ή εθνικής τιμής.

Γερμανία

Οι Γερμανοί αποτελούν μοντέλο ευρωπαίων πολιτών από τη δεκαετία του 1950. Έχουν μια λειτουργική κοινοβουλευτική δημοκρατία, ένα εξαιρετικό ρεκόρ στα ανθρώπινα δικαιώματα, μια ισχυρή πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος, και πολιτική σταθερότητα. Έχουν δουλέψει σκληρά, όχι μόνο για την οικονομία τους, αλλά και για την εδραίωση ενός ευρωπαϊκού πνεύματος που αποσκοπεί στην εξάλειψη

ενδοηπειρωτικών συγκρούσεων. Έχουν αποφύγει τη συμμετοχή σε στρατιωτικές υποθέσεις, όπου αυτό ήταν δυνατό.

Η γερμανική ΠΜΤ είναι ίσως μία από τις πιο ισχυρές σε θέματα αυτο-εμπιστοσύνης, ένα φαινόμενο που επίσης παρατηρείται στους μεταξύ των Φινλανδούς και τους Ιάπωνες. Αυτό σημαίνει ότι ένας Γερμανός, Φινλανδός ή Ιάπωνας, που θα συναντήσει έναν συμπατριώτη του ακόμη και στο άλλο άκρο της γης, τον εμπιστεύεται αυτόματα, χωρίς κατ'ανάγκη να επαληθεύσει την αξιοπιστία του. Αυτό το μάλλον ελκυστικό χαρακτηριστικό, λείπει αισθητά από τους Ιταλούς, τους Γάλλους, τους Ρώσους, και πολλούς άλλους, ωστόσο, έχει ως αποτέλεσμα να μην εμπιστεύονται εύκολα όχι μόνο συμπατριώτες τους αλλά και ανθρώπους από άλλες χώρες.

Είναι γεγονός ότι οι περισσότεροι Γερμανοί, Φινλανδοί και Ιάπωνες βλέπουν τους εαυτούς τους, πραγματικά ως πιο αποτελεσματικούς από ό, τι οποιοσδήποτε άλλος. Αυτό είναι, όμως, ένα CBH με ίσως περισσότερο θετικές παρά αρνητικές έννοιες.

Έχει και τους κινδύνους της, ωστόσο. Υπάρχουν διαφορετικές ερμηνείες της «αποτελεσματικότητας», όπως ακριβώς υπάρχουν και της «εντιμότητας». Η Ιταλική «αποτελεσματικότητα» μπορεί να συνεπάγεται πολλές ώρες από προφανή σπατάλη χρόνου, και κουτσομπολιού σε μία καφετέρια μετά τη δουλειά. Αλλά το κουτσομπολιό μπορεί να είναι η συλλογή πληροφοριών χρήσιμων για επαγγελματικούς λόγους ή για μια ακαδημαϊκή ρευνα ή για την ανάπτυξη μια βαθύτερης σχέσης με ένα πολύτιμο πελάτη.

Οι πιο τρομακτικές και απειλητικές ΠΜΤ στην πρόσφατη ιστορία έχουν προκληθεί από το ίδιο το κράτος. Απαρτχάντ και φασισμός (ιδιαίτερα ο Ναζισμός) ήταν η πιο ξεχωριστή και ιστορικά σημαντική. Ο ναζισμός ήταν σχετικά σύντομη (ΠΜΤ), αλλά τρομακτική στην έντασή της.

Το γεγονός ότι 50 εκατομμύρια αξιοπρεπείς και μορφωμένοι Γερμανοί δεν ήταν σε θέση να αναρριχηθούν σε διεξόδους από αυτό με δική τους πρωτοβουλία καταδεικνύει τη δύναμη της ΠΜΤ. Το απαρτχάντ ήταν ελαφρώς λιγότερο μοχθηρό αλλά δυστυχώς με περισσότερη διάρκεια. Και πάλι ήταν ηθικά αντίθετη με την πλειοψηφία των λευκών Νοτιοαφρικανούς, πολλοί από τους οποίους άφησαν το σπίτι τους, τη χώρα, και τον τρόπο ζωής τους ως μια τελική ένδειξη διαμαρτυρίας. Η παγκόσμια δημοτικότητα του Νέλσον Μαντέλα μετά από την κατάρρευση του απαρτχάντ τονίζει πόσο μάταιη και

διαρκή άσκηση ήταν. Ωστόσο, χρειάστηκε μια παρατεταμένη και διεθνή πίεση για την πτώση του.

Η ακραία φτώχεια και η πείνα έχει προκαταλάβει τη σκέψη ή την ορθολογική συμπεριφορά σε πολλά μέρη της Αφρικής και της Ινδίας. Στα πρώην Κομμουνιστικά κράτη της Ανατολικής Ευρώπης, όπου ο μόχθος έχει κερδίσει μια θέση, αναπτύχθηκε μια γιγαντιαία ΠΜΤ της απάθειας. Αυτή η απάθεια και η αντιπάθεια για την εργασία θα πρέπει να μειωθεί στην επόμενη γενιά, αλλά η αργή απορρόφηση των επιχειρηματικότητας ακόμη και από τους Γερμανούς της ανατολικής Γερμανίας (και η νοσταλγία τους για την κομμουνιστική εποχή) δείχνει τα βάθη της ΠΜΤ.

Οι μικρές (ΚΜΤ) (περίπου στο μέγεθος ενός μεγάλου βουνού) μπορούν να εξαμιστούν, αλλά οι γιγάντιες (ΚΜΤ), όχι. Πολλές ΠΜΤ, όπως είδαμε, χρονολογούνται από τις παλαιότερες ιστορίες της ανθρωπότητας και μπορεί στην πραγματικότητα να έχουν υπάρξει και κατά την προϊστορική περίοδο. Θεωρούμε τους εαυτούς μας λογικούς και γνώστες, αλλά η ισχυρογνωμοσύνη και η αδιαλλαξία επιμένουν, θολώνοντας την όρασή μας, διαστρεβλώνοντας τη λογική μας, και θολώνοντας το προσχέδιο και πρότυπο για την επιβίωση. Όπως και στις κοσμικές συγκρούσεις, και οι πολιτιστικές συγκρούσεις σπέρνουν μεγάλη ζημιά.

Πολλά έχουν γραφτεί σχετικά με το πότε οι κουλτούρες συγκρούονται. Θα συνδεθούν ποτέ οι πολιτισμοί μεταξύ τους;

Για να λήξουμε την κουβέντα με μία θετική σημείωση, η γαλλο-γερμανική συμφιλίωση, η σταδιακή ανάπτυξη τουλάχιστον ενός λεπτού στρώματος παγκόσμιας κουλτούρας, η σύγκλιση των γνώσεων μέσω της πληροφόρησης της τεχνολογίας, μας δίνουν λόγους για συγκρατημένη αισιοδοξία. Μπορούμε να αποζητήσουμε για περισσότερη ελπίδα και στην αυξανόμενη αλληλοεξάρτηση μεταξύ των εθνών, την κοινή επιδίωξη της άνεσης και της ευχαρίστησης, την υπεροχή στις γυναικείες αξίες, την καλή αντιστοιχία της νεολαίας με τον πληθυσμό, και με τη συνέχιση της ανθρώπινης λαχτάρας για εκπαίδευση και ασφάλεια. Εν τω μεταξύ, δώστε προσοχή στις μαύρες τρύπες...

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μια βασική πτυχή της παγκοσμιοποίησης είναι η εστίαση που γίνεται στην παγκόσμια οικονομία. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το πολιτιστικό πεδίο συνιστά ένα βασικό κομμάτι στην ανάλυση και κατανόηση της παγκοσμιοποίησης, καθώς οι αλλαγές που συμβαίνουν στις σχέσεις των ανθρώπων και της κοινωνίας διαμορφώνουν τις αντίστοιχες επιρροές και στον πολιτισμό.

Ως πολιτισμική ομογενοποίηση νοείται η τάση των ανθρώπων να έρθουν σε επαφή με πολιτισμούς έτσι ώστε να απορρίψουν τις διαφορές τους υπό την επίδραση που ασκεί η παγκοσμιοποίηση και έτσι να μπορέσουν να γίνουν περισσότερο όμοιες. Έτσι αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει απώλεια της πολιτιστικής ποικιλότητας και καθιέρωση ενός μόνο πολιτισμού, είτε μέσω της πολιτισμικής κυριαρχίας, είτε μέσα από την πολιτισμική ανάμιξη.

Η πολιτισμική ομογενοποίηση μπορεί να προκύψει από ορισμένες αλλαγές που συμβαίνουν παγκοσμίως, καθώς τα άτομα συνιστούν μέλη μιας παγκόσμιας οικονομικής αγοράς και υιοθετούν τον καταναλωτισμό, ο οποίος έχει ως απόρροια την αμφισβήτηση των παραδοσιακών τρόπων διαβίωσης.

Είναι γεγονός ότι οι κοινωνίες στις οποίες επικρατεί ο ατομικισμός, συνήθως δημιουργούν ανθρώπους που έχουν ως κίνητρο τα ιδανικά που εκφράζονται μέσα από προσωπικά επιτεύγματα, από την προσωπική ικανοποίηση καθώς επίσης και από το οικονομικό κέρδος και τις υλικές ανταμοιβές. Για την επίτευξη των στόχων τους, τα άτομα αυτά είναι διατεθειμένα να θυσιάσουν τον προσωπικό τους χρόνο εργαζόμενοι πολλές ώρες και αργά το βράδυ ή τα σαββατοκύριακα.

Παρόλο που τα εξωτερικά σημάδια είναι προφανή, αυτό που δίνει κίνητρο στους ανθρώπους μπορεί να μην είναι πάντοτε η οικονομική ασφάλεια, αλλά η καταξίωση και η προσωπική ικανοποίηση. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι αυτό δεν μπορεί να συνιστά μόνο προσωπική επιλογή, αλλά τυγχάνει να σχετίζεται με την κουλτούρα που είναι κυρίαρχη σε ένα κράτος και σχετίζεται με την εργασία. Έτσι, για παράδειγμα μπορεί να μην υπάρχουν διακοπές ή να μην υπάρχουν κοινωνικές παροχές για όσους δεν εργάζονται.

Στη διάρκεια των μεσαιωνικών χρόνων, στα οδικά δίκτυα της εποχής προκλήθηκαν σημαντικές καταστροφές εξαιτίας των φεουδαρχικών πολέμων, με αποτέλεσμα να επηρεαστεί η ασφάλεια των ταξιδιωτών και έτσι η δυναμική του τουρισμού περιορίστηκε. Εξαιρεση αποτέλεσαν οι Άγιοι τόποι και ορισμένοι ακόμα θρησκευτικοί προορισμοί, όπως επίσης και ο τουρισμός γύρω από τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.

Κατά τον 17ο αιώνα, η εκπαίδευση των ευγενών περιελάμβανε ταξίδια στο εξωτερικό, τα οποία αποτελέσαν τις βάσεις για την Μεγάλη Περιήγηση που ακολούθησε.

Τα επόμενα χρόνια, την περίοδο της αναγέννησης, οι διαθέσιμες μορφές τουρισμού αυξήθηκαν, ενώ παράλληλα ενισχύθηκαν τα κίνητρα της τουριστικής μετακίνησης.

Την ίδια περίοδο στην Γαλλία, διακρίνουμε δύο είδη περιήγησης: την μικρή περιήγηση, που γινόταν στο Παρίσι και τη νοτιοδυτική Γαλλία και την μεγάλη περιήγηση που περιείχε τις περιοχές που αναφέρθηκαν αλλά και την περιοχή της Βουργουνδίας, τη νότιας και νοτιανατολικής Γαλλίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Appadurai, A., 1996. Cultural dimensions of globalization. *American Economic Review*, pp. 27-47.
- Dosweel, R., 2002. "Τουρισμός. Ο ρόλος του αποτελεσματικού management".. Αθήνα: Κριτική .
- Gee, Y. C., Makens, C. J. & Choy, J. D., 2001. *Τουριστική & Ταξιδιωτική Βιομηχανία*. Αθήνα: Εκδόσεις "ΕΛΛΗΝ".
- Gill, S., 2000. Towards a postmodern prince? The battle of Seattle as a moment in the new politics of globalization.. *Journal of International Studies* , pp. 131-140.
- Holton , R. J., 1998. *Globalization and the nation-state*. Basingstoke: Macmillan.
- Ηγουμενάκης, Ν., Κραβαρίτης , Κ. & Λύτρας , Π., 1999. *Εισαγωγή στον Τουρισμό*. Αθήνα : Εκδόσεις Interbooks.
- Jafari , J., 2000. *Encyclopedia of Tourism*. London : Routledge .
- Kotler , P., 2000. *Μάρκετινγκ-Μάνατζμεντ: Ανάλυση, Σχεδιασμός- Τόμος Α, Υλοποίηση και Έλεγχος*. Αθήνα: Εκδόσεις EMI/Interbooks .
- Lickorish, J. L. & Jenkins, L. C., 2004. *Μια εισαγωγή στον τουρισμό*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- metaforespress.gr , 2018. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://www.metaforespress.gr>
[Πρόσβαση 3 Μάρτιος 2018].
- Μάρκου , Γ. , 1995 . *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία, Τόμος Ι*. Αθήνα : Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα .
- Reisinger , Y. & Turner , L., 2003. *Cross-Cultural Behavior in Tourism. Concepts and Analysis*.. Oxford : Butterworth-Heinemann.
- Swidler , A., 1986. Culture in action: symbols and strategies. *American Sociological Review* , p. 273.

Theobald , W. F., 2005. *Global Tourism*. 3rd Edition επιμ. Burlington : Butterworth Heinemann.

Χατζησαββίδης , Σ., 2001. Γραμματισμός, διαπολιτισμικότητα και επικοινωνία στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας σε αρχάριους μαθητές. Στο: Π. Γεωργογιάννης , επιμ. *Η ελληνική ως δεύτερη ή ως ξένη γλώσσα: μια διαπολιτισμική προσέγγιση*. Πάτρα: Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, p. 129.

Βαρβαρέσος, Σ., 2008. *Οικονομική του τουρισμού, εννοιολογικές, θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις από τον 19ο αιώνα έως τον 21ο αιώνα..* Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.

Βαρβαρέσος, Σ., 2013. *Οικονομική του Τουρισμού, Εννοιολογικές, Θεωρητικές και Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα : Εκδόσεις Προπομπός.

Γεωργογιάννης , Π., 1999. *Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα : Εκδόσεις Gutenberg.

Γεωργόπουλος , Ν., 2002. *Στρατηγικό Μάνατζμεντ*. Αθήνα : Εκδόσεις Μπένου.

Γκόβαρης , Χ., 1999. *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα : Εκδόσεις Ατραπός .

Γκότοβος , Ε., 2002. *Εκπαίδευση και ετερότητα. Ζητήματα διαπολιτισμικής παιδαγωγικής*. Αθήνα : Εκδόσεις Μεταίχμιο .

Κυπριανού , Δ., 2011. *Παιδιά μεταναστών σε Ελλάδα και Κύπρο. Υποκειμενικότητα και υποκειμενοποίηση ως αποτέλεσμα διαμεσολαβητικών διαδικασιών σε συνθήκες μετανάστευσης..* Θεσσαλονίκη : Εκδόσεις Επίκεντρο .

Τζένος, Χ. & Σιταράς, Θ., 2007. *Εισαγωγή στη Θεωρία του Τουρισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Τσάρτας, Π., 1996. *"Τουρίστες, ταξίδια, τόποι: Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον τουρισμό"*. Αθήνα: Εκδόσεις Εξάντας.